

T.C
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

EVLİLİKLERİNDE MARUZ KALDIKLARI ŞİDDET
NEDENİYLE KADIN SIĞINMA EVLERİNDE BARINAN
KADINLARIN KAYGI VE DEPRESYON DÜZEYLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLARA KAZANCI

07 11 11 103

Danışman Öğretim Üyesi :

Prof. Dr. Nursel Telman

İstanbul, Mayıs 2010

T.C
MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**EVLİLİKLERİNDE MARUZ KALDIKLARI ŞİDDET
NEDENİYLE KADIN SIĞINMA EVLERİNDE BARINAN
KADINLARIN KAYGI VE DEPRESYON DÜZEYLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DİLARA KAZANCI

07 11 11 103

Danışman Öğretim Üyesi :

Prof. Dr. Nursel Telman

İstanbul, Mayıs 2010

TEZ ONAY SAYFASI

TARİH.../.../....

T. C MALTEPE ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

..... ait.....

.....

.....adlı çalışma, jürimiz tarafından

.....Anabilim Dalında

YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(İmza)

Başkan.....

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye.....

Akademik Unvanı, Adı Soyadı (Danışman)

(İmza)

Üye.....

Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Bu çalışma; yaşadıkları aile içi şiddet nedeniyle kadın sığınma evinde kalan kadınların kaygı ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanıp uygulanmıştır. İstanbul Pendik Belediyesi, Küçük Çekmece Belediyesi, Eyüp Belediyesi ve Üsküdar Belediyesi Kadın Konuk Evlerinde eşlerinden gördükleri şiddet nedeni ile barınan kadınlardan elde edilen veriler, kadın konuk evlerinde hiç kalmamış ve kişisel bilgi formu ile şiddet yaşamadıkları belirlenmiş kadınlardan oluşan kontrol grubuyla karşılaştırılmıştır.

Araştırmaya esinden şiddet gören 38 kadın ve kontrol grubu olarak şiddet yaşamadığı belirlenen 38 kadın olmak üzere toplam 76 katılımcı alınmıştır. Kadınlarla ilgili demografik özellikler ve aile içi şiddete ait bilgiler “Kişisel Bilgi Formu” ile toplanmıştır. Kadınların kaygı düzeylerini belirlemek için “Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği” (STAI) , depresyon seviyelerini ölçmek için ise “Beck Depresyon Envanteri ” (BDE) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonucunda demografik özelliklerin şiddet yaşamaya etkisi olmadığı bulunmuştur. Şiddet uygulayan erkeklerin özelliklerine bakıldığında ise her gelir düzeyi, eğitim durumu ve meslekten olabildikleri görülmüştür.

Şiddet yasayan kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri yaşamayanlara oranla daha yüksek bulunmuş ve şiddet arttıkça depresyon ve kaygı puanlarının da arttığı ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler : Aile içi şiddet, kaygı, depresyon,kadın, kadın sığınma evleri

ABSTRACT

This study was planned and applied to evaluate the depression and anxiety situation of women experiencing violence and who stay at İstanbul Pendik Municipality, Küçük Çekmece Municipality, Eyüp Municipality and Üsküdar Municipality guest home. The present data has been compared with the women who have not experienced violence.

The research included 76 women volunteer, 38 of them have experienced violence and as a control group 38 of them have not. The information about the demographic features about the women and domestic violence have been summed up under the “ Personal Information Form” . To evaluate the level of anxiety of the women “ The State-Trait Anxiety Inventory Form” (STAI) and to evaluate the level of depression, “ Beck Depression Inventory” have been used.

As a result of the research, it has been found out that the demographic features do not effect in experiencing violence. The men applying violence may be every education level and occupation.

It has been derived that the depression and anxiety levels of the women experiencing violence are higher than of those who do not and that as the violence increases, the depression and anxiety points increase.

Keywords: Domestic violence, anxiety, depression, woman, women guest home

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Şiddet	2
1.2. Şiddetin Tarihsel Gelişimi	4
1.3. Aile	5
1.4. Aile İçi Şiddet	6
1.5. Kadına Yönelik Şiddet	8
1.6. Kadına Yönelik Şiddetin Tarihçesi	11
1.7. Kadına Yönelik Şiddetin Türleri	13

1.7.1. Fiziksel Şiddet	15
1.7.2. Duygusal Şiddet	15
1.7.3. Ekonomik Şiddet	16
1.7.4. Cinsel Şiddet	16
1.8. Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri	17
1.9. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları	20
1.10. Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri	22
1.11. Şiddet Döngüsü	24
1.12. Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Mitler	25
1.13. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu	26
1.14. Depresyon	28
1.15 Depresyon Klinik Altıipleri	31
1.16 Anksiyete	31
1.17 Depresyon Anksiyete Birlikteliği	32
1.18 Kadına Yönelik Şiddetin Kadınların Kaygı ve Depresyon Düzeyine Etkileri	33
1.19 Problem	34
1.20 Hipotez	35
1.21 Önem	35

1.22 Kapsam ve Sınırlılıklar	36
2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	37
2.1 Araştırmanın Modeli	37
2.2 Evren ve Örneklem	37
2.3 Veri Toplama Araçları	38
2.3.1 Kişisel Bilgi Formu	38
2.3.2 Beck Depresyon Envanteri (BDE)	39
2.3.3 Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri (STAI)	40
2.4 Veri Toplama Aracının Uygulanması	40
2.5 Verilerin Analizi	41
3. BULGULAR	42
3.1 Aile İçi Şiddet Yaşayan ve Yaşamayan Kadınların Karşılaştırılması	42
3.1.1 Demografik ve Sosyo-Ekonomik Özellikler	42
3.1.1.1 Kadınlara İlişkin Özellikler	42
3.1.1.2 Erkeklerle İlişkin Özellikler	49
3.1.1.3 Genel Özellikler	51
3.1.2 Depresyon ve Kaygı Düzeyine İlişkin Bulgular	52
4. DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA	54
4.1 Öneriler	56

5. KAYNAKLAR	59
6.EKLER	63
7. ÖZGEÇMİŞ	74

TABLolar LİSTESİ

		<u>Sayfa No</u>
Tablo1	Şiddet Yaşayan Kadınların Yaşlarının Frekans Dağılımı	43
Tablo2	Şiddet Yaşamayan Kadınların Yaşlarının Frekans Dağılımı	44
Tablo3.	Yaş ile Şiddet Yaşama Durumu Arasındaki Varyans Analizi	44
Tablo4.	Eğitim Durumu ile Şiddet Yaşama Arasındaki İlişki Frekansı	45
Tablo5.	Evlenme Biçimi ve Şiddet Yaşama Durumu İlişkisi Frekans Dağılımı	45
Tablo6.	Anlaşarak Evlenenlerin Şiddet Yaşama Durumu Frekansı	46
Tablo7.	Görücü Usulü İle Evlenenlerin Şiddet Görme Ortalaması ve Standart Sapması	46
Tablo8.	Diğer Biçimlerle Evlenen Kadınların Şiddet Görme Ortalaması ve Standart Sapması	47
Tablo9.	Evlenme Biçimlerinin Şiddet Yaşama Açısından Karşılaştırılması	47
Tablo10.	Şiddet Yaşama Durumu ve Evlenme Biçimi Arasındaki Varyans Analizi	48
Tablo11.	Şiddet Yaşama Durumu İle Evlilik Süresi Arasındaki Varyans Analizi	48
Tablo12.	Şiddet Yaşama Durumu ile Çalışma Durumu Frekans Dağılımı	49
Tablo13.	Şiddet Uygulayan ve Uygulamayan Erkeklerin Eğitim Durumları Frekans Dağılımı	49
Tablo14.	Şiddet Uygulayan Erkeklerin Eğitim Durumu Varyans Analizi	50
Tablo15.	Şiddet Uygulayan ve Uygulamayan Erkeklerin Çalışma Durumu Frekans Dağılımı	50
Tablo16.	Aile İçi Şiddetin Yaşanmadığı Evlerin Gelir Ortalamaları Frekans Dağılımı	51
Tablo17.	Aile İçi Şiddetin Yaşandığı Evlerin Gelir Ortalamaları Frekans Dağılımı	51
Tablo18.	Kadınların Şiddet Yaşama Durumuna Göre BDE Puanlarının	

	Varyans Analizi		52
Tablo19.	Kadınların Şiddet Yaşama Durumuna Göre	STAI	
	Puanlarının Varyans Analizi		53

1. GİRİŞ

Şiddet çok yönlü, derinlemesine incelenmesi ve araştırılması gereken etkili bir olgudur. Şiddet hayatımızın her alanında kendini var edebilmektedir. Aile içinde ve aile dışı hayatımızda şiddete maruz kalabilmekte ve hatta şiddet uygulayabilmekteyiz.

Aile toplumların devamını sağlamada yaşamsal fonksiyonlara sahip kurumlardan birisidir. Aile ortamı bireyler için çok yönlü destek sağlama fonksiyonuna sahiptir, ancak bazı durumlarda destekleyici özelliğini yerine getiremediği gibi fiziksel, psikolojik veya sosyal yönden sağlığı tehdit edici hatta bozucu olabilmektedir. Bu tehditlerden birisi de aile içinde yaşanan şiddet olgusudur.

Kadın, aile içinde maruz kaldığı şiddete benzer şekilde aile dışında maruz kaldığında toplum tarafından mazur görülmemekte, hatta şiddet uygulayan erkekler bile müdahale edebilmektedir. Kadın yabancı birinin cinsel şiddetine maruz kalmaz fakat eşinin şiddetine maruz kalabilir bakış açısıyla şiddet evlilik olgusuyla meşru duruma getirilmektedir. Aile içindeki şiddet çoğu kez olağan bir durum olarak kabul görmektedir, gizli kalmaktadır. Maruz kalınan şiddet dayanılmaz noktaya gelene kadar kadın tarafından gizlenebilmektedir.

Kadına yönelik şiddet, kadının ; fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik olarak zarar görmesi ya da acı çekmesiyle sonuçlanan, ya da sonuçlanması muhtemel olan tehdit, baskı ile özgürlüğün keyfi kısıtlanmasını içerir. Kadına yönelik şiddette hem kadınların insan hakları ihmal edilmekte hem de temel özgürlükleri kısıtlanmaktadır.

Kadına yönelik şiddet, coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğrenim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde son derece yaygın görülen bir durumdur. Dünyada her üç kadından biri şiddete, her beş kadından biri yaşamlarını

paylaştıkları erkek tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Kadına yönelik şiddet bir taraftan fiziksel ve ruhsal sağlığı olumsuz etkilerken diğer taraftan kadının güçlenmesinin ve her alanda söz sahibi olmasının önüne bir engel olarak çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 2002 yılı raporunda, şiddetin en fazla aile ortamında ve kadınlara yönelik olduğu belirtilmektedir. Şiddetin en yaygın görülen şekli; erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddettir.

Bu çalışma ; tüm bu veriler doğrultusundan hareketle yaşadıkları aile içi şiddet nedeniyle kadın sığınma evinde kalan kadınların, kaygı ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır. Evliliklerinde maruz kaldıkları aile içi şiddet nedeniyle Kadın Sığınma Evlerinde barınmakta olan toplamda 50 kadın ile bireysel olarak görüşülmüştür. Ancak kontrol grubu ile yaş ve eğitim düzeyi denkliğinin sağlanabilmesi için görüşülen 50 kadından 38'i çalışma kapsamına alınmıştır. Görüşülen kadınlara, kadınların şiddet yaşayıp yaşamadıklarını belirleyen bir anketi de içeren Kişisel Bilgi Formu ile Beck Depresyon Envanteri (BDE) ve Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği (STAI) uygulanmıştır. Elde edilen sonuç, evliliklerinde şiddet görmeyen ve hiç kadın sığınma evinde barınmamış, örneklem grubu ile yaş, eğitim ve sosyo- ekonomik düzey durum değişkenleri açısından denkleştirilmiş 38 kadından oluşan kontrol grubu ile karşılaştırılmıştır.

Kadın Sığınma Evlerinde barınmakta olan kadınların dış etkenlere karşı güvenliğini sağlamak amacıyla kurumların adres ve telefonlarının gizli tutulması, bu kurumlara ulaşımda ve bu kurumlarla iletişim sağlamakta sınırlılıklara neden olmuştur. Sadece İstanbul'daki kadın konuk evlerinde barınan kadınlarla çalışılması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Araştırmada karşılaşılan bir diğer sınırlılık ise kadına yönelik aile içi şiddetin çok yaygın olması nedeni ile , aile içi şiddete hiç maruz kalmamış ve kontrol grubuna dahil edilebilecek kadınlara ulaşmak konusundadır.

1.1 Şiddet

Türkçeye Arapçadan giren şiddet; Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde; bir hareketin, bir gücün derecesi, sertlik olarak tanımlanmaktadır. Mecazi anlamda

şiddet ise duygu veya davranış için aşırılık; karşıt görüşte olanlara, inandırma veya uzlaştırma yerine kaba kuvvet kullanma şeklinde tarif edilmektedir.

Şiddete başvurmak; kaba kuvvet kullanmak, Şiddet göstermek; kaba, sert davranmak, Şiddet olayı ise çevreyi sindirmek için yaratılan olay veya girişilen hareket olarak ifadelendirilmektedir (Halıcı, 2007).

Lâtincede de violentia “şiddet”, “sert”, “acımasız kişilik”, “güç” anlamında, violare fiili ise “şiddet kullanarak davranmak, değer bilmemek, kurallara karşı gelmek” anlamında kullanılmaktadır (Er, 2006).

Fransızca da violence ‘şiddet’ bir kişiye güç veya baskı uygulayarak; istediği bir şey yapmak ya da yaptırmak şeklinde tanımlanmaktadır. Burada şiddet uygulama eylemleri, zorlama, saldırı, kaba kuvvet, bedensel ya da psikolojik acı çektirme, işkence, vurma ve yaralama olarak yer almaktadır (Kocacık, 2003).

Dünya Sağlık Örgütü’ne göre şiddet; yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişimde bozukluk veya mahrumiyete yol açan veya yol açma olasılığı yüksek olan, kişinin kendisine, bir başkasına, bir gruba veya bir topluma yönelik olarak fiziksel kuvvetin veya gücün kasıtlı kullanılması veya tehdididir.

Hem şiddet eylemlerini, hem de şiddet durumlarını açıklayan Michaud’un kapsamlı tanımına göre ise şiddet: bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri veya bir kaçı doğrudan veya dolaylı, toplu veya dağınık olarak, diğerlerinin bir veya birkaçının bedensel bütünlüğüne veya törel (ahlaki, moral, manevi) bütünlüğüne, mallarına veya simgesel ve sembolik kültürel değerlerine, oranı ne olursa olsun zarar verecek şekilde davranılmasıdır’. (Çiftçi, 2007).

“Şiddet; bir bireye zarar vermeye ya da onu yıkmaya yönelik, dolaylı ya da dolaysız bir eylem olarak kütsel ya da dağılımsaldır; bu bireyin ruhsal bütünlüğüne olabildiği gibi, o güne dek edindiği soyut-somut değerlerine ve simgesel katılımlarına olabilir. Kavramsal içeriği gereği, en az (biri şiddeti uygulayan, diğeri bu şiddetin hedefi olan) iki eyleyen içeren bu olgu için birbirini tanımlayan iki tanım önerilebilir: ‘Bir kişinin, diğerinin rıza ve arzusu dışında zor kullanarak onu kendi

iradesine tabî kılması' ve 'Bir kişinin, bir başkasına zarar vermek veya onu yaralamak kastıyla yaptığı davranış'.

Fiziksel zararları kapsayan 'şiddet' kavramı aynı zamanda küçültücü, gülünç duruma düşürücü, 'ruhsal açıdan' zedeleyici örtük ve dolaylı eylemleri de içermektedir. Bu durumda şiddet, kötülük, korku, baskı, taciz, eziyet gibi birçok geniş ve dar kapsamlı sözcükle sınıflandırılabilir (Er , 2006)

1.2 Şiddetin Tarihsel Gelişimi

Bazı yazarlar şiddetin insanın doğasında var olan "içgüdüsel bir özellik" olduğunu iddia etmişlerdir. Ancak bu görüş, şiddetin kökeni konusunda çevreci ve davranışçı yaklaşımlar getiren bilim adamları tarafından reddedilmiştir .

İnsan davranışlarını, insanın doğasından yola çıkarak açıklayan içgüdü kuramcıları saldırganlığı da içgüdülere göre açıklamakta, insanın doğadaki diğer canlılar gibi saldırgan davranışlarda bulunmaya eğilimli bir saldırganlık içgüdüsüyle doğduğunu ileri sürmektedir.

Şiddet ve saldırganlığın içgüdüsel olduğu kuramı, evrim teorisinin temel dayanaklarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Canlılar arasındaki ilişkiyi bir ölüm kalım savaşı olarak nitelendiren Darwin şiddetin insanın insanla ilişkisinden daha önce, diğer canlı türlerinde ve insanın doğa ilişkisinde de görüldüğüne dikkat çekerek , doğadaki şiddetin kaynağını "doğal ayıklanma/ seleksiyon mekanizması" ile açıklamaya çalışmıştır.

Evrim teorisinin temel dayanaklarından biri olan bu iddiaya göre, buldukları coğrafi konumun doğal şartlarına uygun yapıda ve güce sahip canlılar hayatlarını ve nesillerini sürdürebilmişlerdir. Uygun olmayan ve daha güçsüz olanlar ise yok olmuşlardır. Şu halde saldırganlık ve şiddet canlıların ortak kökenli bir dürtüsü yani içgüdüsüdür ve bu içgüdü insana "insan-öncesi" atalarından kalıtsal olarak geçmiştir (Uçar, 2007).

Şiddetten dolayı ortaya çıkan insan kayıpları ve maddi kayıplar her dönemde insanların çok fazla canını yakmıştır. Ancak günümüzde şiddet meydana getirme

olanakları, şiddet yaratma kapasitesi diğer dönemler ile karşılaştırılmayacak derecede artış göstermiştir.

Bunun sonucunda da dünya üzerinde yaşanmakta olan şiddet günden güne artmaktadır. 20. yüzyıl, yoğun şiddet içeren vakalarla karşı karşıya kalınmış olan bir yüzyıl olarak tanımlanabilir. Fakat bu, şiddetin artması olarak değil, insanoğlunun geçmişten günümüze uyguladığı şiddetin teknolojik olanaklar sayesinde etkinleşmesi olarak yorumlanabilir. Bunun bir dışavurumu olarak, tarihteki birçok dönüm noktası, dönemin koşullarına göre aşırı yoğun ve etkin şiddet içeren olaylarla (Hiroşima ve Nagasaki'ye atılan atom bombaları, 11 Eylül saldırıları vb.) bağlantılandırılmıştır.

I. Dünya Savaşı'nda yaklaşık on milyon insan ölmüş milyonlarca insan yaralanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda ise bilanço çok daha ağırdır; elli milyon civarı ölü ve doksan milyon civarı yaralı. 16. yüzyıldan bu yana doğrudan savaşla ilgili ölümlerin yanında 40 milyon insan da savaş ile bağlantılı olan açlık ve hastalıkların sonucunda ölmüştür .

1.3 Aile

Aile, insanın karşı cinsle birlikte yaşama içgüdüsünün yarattığı bir birliktir ve toplumun örgütlü en küçük birimini oluşturan tarihi ve sosyolojik bir olgudur. İlkel toplumlardan siyasal toplum haline geçişle birlikte, devletin örgütlenmesi ve hukuk kuralları koymaya başlaması ailenin de hukuk düzeni içine girmesini sağlamıştır (Demirbaş, 2006).

Lewis, Beavers, Gosselt ve Philips işlevlerini beklenen düzeyde yerine getiren aileleri fonksiyonel aile, aile içi etkileşimin bozuk olması nedeniyle işlevlerini yerine getiremeyen aileleri de fonksiyonel olmayan aileler tanımlamışlardır. Bu yazarlar fonksiyonel ailenin sekiz önemli özelliğini şöyle sıralamışlardır:

- Aile üyeleri birlikte olmaktan zevk alırlar, birbirlerini destekler ve cesaret verirler.
- Kendilerinin ve diğerlerinin subjektif görüşlerine saygı duyarlar.

- Birbirleriyle açık bir iletişim içindedirler.
- Genellikle aile üyeleri iş bitiricidir, iş yapmaktan kaçınmaz.
- Anne-baba için evlilik birinci derecede, ebeveynlik de ikinci derecede doyum kaynağıdır. Evlilik ilişkilerinde meydana gelen bozukluk, sorumlu ebeveynliği de etkiler.
- Aile üyeleri birbirlerine yakın olmakla beraber, kişisel farklılıklara saygı duyarlar.
- Kişiler arasında kendiliğinden oluşan bir etkileşim vardır. Katı kurallar koymaktan çok yeni deneyimlere açıktırlar.
- Davranışlar ve arzuların kontrolünden çok, her konuda fikir alışverişi vardır. Otorite, aşırı kontrol ve üstünlük yoktur.
- Üyelerin kişisel gelişimini sağlayamayan ve psikolojik doyum veremeyen aileler, işlevlerini yerine getiremiyor demektir. Ümitsiz görünen ve sevgiden kaçan üyeler, işlevlerini yerine getiremeyen ailelerin görüntüleridir. Beaver'e göre fonksiyonel olmayan ailelerde şu özellikler gözlenir.
- Üyeler karşılıklı iletişime kapalıdır. Dolaylı ilişkiler içindedirler. Kesin ve açık değildir.
- Genellikle üyelerde benmerkezcilik hakimdir. Bu da önce yalnızlık, sonra da buna bağlı olarak ümitsizlik yaratır.
- Kişiler karşısındakilere onların beklediği şekilde davranır. Böylece birbirlerinin gerçek özelliklerini bilemezler.
- Üyeler duygusal sorunlarını birbirlerinden saklamak için büyük güç sarfederler.
- Kişi gerçek ihtiyaçlarını zayıf veya güçlü görünerek aklama yoluna gider. (İşiloğlu, 2006).

Bu tür ailelerde duygusal gelişim risk altındadır. Psikopatolojik reaksiyonların görülme olasılığı fazladır. Fonksiyonel olan ve fonksiyonel olmayan ailelerin özellikleri genel olarak değerlendirildiğinde fonksiyonel aile "sağlıklı", fonksiyonel olmayan, yani işlevlerini beklenen düzeyde yerine getiremeyen aile de "sağlıksız" aile olarak tanımlanabilir .

1. 4 Aile İçi Şiddet

Aile ya da akrabalık ilişkileri herkesin varoluşunun bir parçası olduğundan, aile yaşamı her türden duygusal deneyimi kapsamaktadır. Aile ilişkileri- kadın ile kocası, anne baba ile çocuklar, kız kardeşlerle erkek kardeşler ya da uzak akrabalar arasındaki- sıcak ve doyurucu olabilir. Ancak bu ilişkiler aynı derecede, insanları umutsuzluğa düşürecek ya da derin kaygı ve suçluluk duygularına itecek kadar açık gerilimlerle de dolu olabilir. Aile yaşamının ayrılma ve boşanmaya yol açan çatışma

ve düşmanlıklar ile zihinsel rahatsızlığın başlangıcıyla birlikte giden pek çok yönü vardır. Bununla birlikte sonuçları en yıkıcı yönler arasında ev içindeki şiddet yer almaktadır. (Giddens, 2000)

Uluslararası düzeyde aile dışında yaşanan şiddet insan hakları kavramı çerçevesinde değerlendirilirken, aile içi şiddet eşler arasında çözümlenmesi gereken bir sorun olarak görülmektedir. Bu nedenle yüzyıllardır kadının aile içinde yaşadığı şiddet tabu olarak hep tartışma gündeminin uzağında tutulmuştur (Taş, 1997).

Bu yüzyılın başından beri kadının aile ve toplum içindeki yerini sorgulayan, çözümler üreten kadın hareketi, 1970’li yıllardan itibaren konuyu dünya gündemine getirmiştir. Dünyadaki bu gelişmeye paralel olarak Türkiye’deki kadın hareketinin sürekli çabasıyla aile içi şiddet, 1980’lerden sonra Türkiye gündeminin de bir parçası olmuştur.

Dünyada ulusal düzeyde yapılmakta olan araştırmaların sonuçları, pek çok kadının sürekli olarak birlikte yaşadıkları erkekler veya kocaları tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını ve bu şiddetin sınıf, etnik köken veya sosyo-ekonomik düzey gözetmeksizin uygulandığını ortaya koymaktadır. (Taş, 1997) .

Aile içi şiddet her yaşta, toplumda, eğitim düzeyinde ve sosyoekonomik grupta meydana gelen yaygın bir problemdir. Bu problem birbirine bağımlı ya da bağımsız şekilde aynı ev içerisinde var olur. Şiddet ve şiddetin yarattığı korku normal aile fonksiyonları üzerinde yıkıcı etki yapar. Ev içerisinde yaşanan şiddet özellikle kadını ve çocuğu etkiler. Ev içi şiddetle birlikte yaşama; tüm aile üyelerinde fiziksel ve emosyonel hasara neden olur (Ünal, 2005).

Kişilerarası şiddet çeşidi olan aile içi şiddet, aile üyelerinden biri tarafından aynı ailedeki bir diğer üyeye karşı fiziksel, duygusal, psikolojik, ekonomik ve cinsel güç kullanılması sonucu yaşamını , fiziksel ya da psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan, kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylemlerin ortaya çıktığı bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Taşçı, 2003). Şiddetin aile yaşamı içerisinde, aileyi oluşturan bireyler arasında gerçekleşen ve “ aile içi şiddet” adı altında aile içinde bir bireyin diğer bir bireye yönelik fiziki, sözel

ve duygusal kötü davranış şeklinde tanımlanan görüntüsü toplum içinde tehlikeli olmakta, toplumun en küçük birimi olan aile içerisinde gerçekleşen şiddetin yol açtığı ve açacağı zararlar toplum bünyesinde derin ve kalıcı izler bırakmaktadır .

Aile içi şiddetin zararları sadece toplum açısından değil, birey açısından da tehlikeli sonuçlar yaratmaktadır. Aile içi şiddet sevgi, şefkat ve merhamet göstermesi gereken bir kişi tarafından uygulandığından, şiddete maruz kalan aile bireyinin ruhi yapısında hayatı boyunca silinmesi zor izler bırakmaktadır.

Aile içi şiddet olaylarına daha çok kadınların ve çocukların maruz kaldığı yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Son yıllarda aile içi şiddet olayları toplumuzu sarsar boyutlara ulaşmıştır. Her geçen gün ailede yaşanan dayak, işkence ve cinayet gibi şiddet olayları görsel ve yazılı basında izlenmektedir (Uluğ, 2005) .

1.5 Kadına Yönelik Şiddet

Kadına karşı şiddet ; sağlık, hukuk, eğitim, gelişim ve her şeyin üstünde bir insan hakları sorunudur. Bu aynı zamanda, dünyanın en yaygın, ama en az tanımlanan, gizlenen ve gözden uzakta tutulan evrensel problemidir. Kadına karşı şiddet kadının enerjisini tüketen, fiziksel sağlığını tehlikeye atan ve özsaygısını kemiren bir sağlık problemidir (Altun, 2006).

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, aile dışında ya da aile içinde ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranış olarak tanımlanabilir (Özmen, 2004) .

Öztunalı- Kayır'a göre kadına yönelik aile içi şiddet; Bir erkek partner tarafından uygulanan aletli ve/veya aletsiz saldırı, duygusal, sözel, ekonomik ve cinsel hasar verme, korkutma, tehdit, sindirme, yoksun bırakma, muamele, tutum ve davranışlarıdır . Brown ise; kadına yönelik şiddeti ve istismarı, çiftlerin ilişkilerindeki suistimal, yoğun eleştirileri, sözlü saldırıları, cinsel zorlama ve

saldırısı, fiziksel saldırı ve korkutmayı, normal faaliyetlerin ve özgürlüğün kısıtlanmasını içerebilir diye tarif etmektedir (Çiftçi, 2007).

Kadına yönelik şiddet, 1995 yılında Pekin’de toplanan Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Konferansı’nda şöyle tanımlanmıştır; “Kadının fiziksel, cinsel, psikolojik zarar görmesi ve acı çekmesiyle sonuçlanan –veya sonuçlanması muhtemel olan- hareketlerin, tehdidin, baskının yapılması ve o kadının özgürlüğünün keyfi olarak elinden alınmasıdır”. Bunun toplum önünde ya da özel hayatta meydana gelmiş olmasının önemi yoktur, cinsiyete dayalı her türden şiddet anlamına gelir (Demirbaş, 2006).

"Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'ne göre şiddet; cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğurmaya yönelik aile içinde veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı ve özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesidir. Bu tanıma göre kadına yönelik şiddet hayatın iki farklı alanında yer alır: kamusal alan ve özel alan. Kamusal alanda şiddet, okulda, işte, sokakta ve yaşamın her noktasında ve savaşta yaşananları içerir. Özel alanda şiddet, aile içinde fiziksel, psikolojik, duygusal, ekonomik, cinsel ve sözel şiddet olarak kendini gösterir (Ünal, 2005).

Kadınlara yönelik şiddetin tarafı olan bir çok potansiyel saldırgan sayılabilir: Esler, sevgililer, ebeveynler, diğer aile üyeleri, komsular ve etkili veya güçlü konumdaki erkekler. Şiddetin, kadınların yaşamlarının her alanında yaygın olarak gözlenebilen ve tüm kadınların karşılaştığı bir dizi olgudan oluştuğu görülmektedir. (Çetiner, 2006).

Kadına yönelik şiddetle ilgili araştırmalar, şiddetin en çok evlilikte meydana geldiğini ve eş tarafından kadına uygulandığını göstermektedir. Erkek , kadından bir şey elde etmek, kendisine itaat etmesini sağlamak veya davranışlarını kontrol altında tutmak amacıyla farklı şiddet davranışlarını sergilemektedir (Taşçı, 2003).

Dünya genelinde artan şiddet, kadınlara uygulanan şiddet olaylarında da izlenmektedir. Hemen her ülkede birbirlerine görece farklı oranlarda kadına şiddet

uygulanmaktadır. Uluslararası Af Örgütü'nün açıkladığı 2004 yılı verilerine göre dünya genelinde her üç kadından biri yaşamları boyunca en az bir kez dayak olayına maruz kalmış, seks yapmaya zorlanmış ya da farklı bir biçimde tacize uğramıştır (Halıcı , 2007).Türkiye’de kadına yönelik şiddetin, daha çok sosyokültürel etmenler ve konunun geleneksel mahremiyeti nedeniyle aile duvarlarını aşip ortaya çıkması veya çıkarılması güç olmuştur. Türkiye’de aile içinde yaşanan sorunlar mahrem kabul edildiğinden en yakın kişilere bile zor anlatılmaktadır. Şiddete maruz kalan kadın uğradığı şiddeti başkalarına anlatmaktan çekinmekte, durumun başkaları tarafından bilinmesini istememektedir.

Şiddetin açığa vurulması halinde genellikle şiddet mağduruna yardım etmek yerine, “kol kırılır, yen içinde kalır” anlayışıyla aile birliğinin devam etmesi adına sessiz kalması tavsiye edilmektedir ya da kadın suçlanmaktadır (Şahin, 2008) . Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi 4. Dönem öğrencilerine uygulanan bir ankette “Aile içi şiddet ancak sık görüldüğü ve ciddi sonuçları olduğunda hukuki sürece taşınmalıdır” düşüncesine katılıp katılmadıkları sorusuna öğrencilerin %78’i katılmadıklarını belirtmiştir. Aile içi şiddetin sık görüldüğü ve ciddi sonuçları olduğunda hukuki sürece taşınması gerektiği görüşüne katılım bakımından kız ve erkek öğrenciler arasında farklılık gözlenmiştir. Kız öğrencilerin %86’sı bu görüşe katılmazken erkek öğrencilerin yalnızca %67’si katılmadığını belirtmiştir. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kadına yönelik şiddetin daha iyi anlaşılmasında, kamusal ve özel alanda cinsiyetler arası güç dengesizliğinin irdelenmesi gerekir. Farklı toplumsal yapılarda kadının aile içindeki konumu fazla değişmemektedir. Kadının aile içindeki konumu, erkek merkezli ya da erkeğe göre tanımlanmakta ve kadın kendine sunulan “iyi eş”, “iyi anne”, “iyi ev hanımı” vb. kimlikleri çocukluğundan beri yaşadığı sosyalleşme sürecinin sonucu olarak baştan kabullenmekte ve bağımsız bir kişi olduğunu reddetmektedir. Kadının, kabullenmek zorunda kaldığı kimliklere uymayan tutum ve davranışlarını, erkek doğrudan kendi egemenliğine yöneltmiş bir tehdit olarak algılamakta, bundan ötürü aile içinde kadına yönelik şiddet ortamı doğmaktadır. Toplumsal süreç açısından sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik anlamda şiddete karşı donanımlı olmayan kadın, şiddeti olağanlaştırarak aile yaşamını sürdürmektedir. Kadın çoğu zaman fiziksel şiddet dışında kalan duygusal, ekonomik,

sosyal çevreden tecrit edilme vb. şiddet biçimlerini yaşadığının bile farkına varamamaktadır (Özmen, 2004) .

1.6 Kadına Yönelik Şiddetin Tarihçesi

Şiddet olgusunun ortaya çıkışı, insanlık tarihi ile paraleldir. Yapılan bir araştırmaya göre arkeologlar kadınların fiziksel şiddet yaşamalarının kökenini 3000 yıl öncesine götürmektedir. Buluntular erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 kırığa rastlanırken, kadın mumyalarda bu oranın %30-50 olduğunu göstermiştir. Bu kırıklar savaştan çok bireysel şiddete bağlı olduğu düşünülen kafa kırıklarıdır. Kadının esi tarafından yöneltile şiddet davranışıyla karşı karşıya kaldığı her dönem ve her toplumda bildirilmesine karşın buna aile içinde çözülmesi daha uygun kişisel bir sorun olarak bakılmış, bu konu bilim adamlarının ilgisini pek çekmemiştir (Çetiner, 2006) .

Eski Roma yazıtlarında erkeklerin kendilerinden izinsiz oyunlara katıldıkları, zina yaptıkları için eşlerini cezalandırmak, boşamak ve öldürmek hakkına sahip olduğu yazılmaktadır (Şahin, 2008). Orta çağda ise erkeğin kadına karşı zor kullanmasında bir sınır olmadığı belirtilmektedir. Kadına yönelik şiddete ilişkin yasal ve tıbbi çalışmalar ise 1800'lü yıllara dayanmaktadır. Kadına yönelik şiddeti suç sayan ilk yasa Maryland'de 1883'de yapılmıştır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde 1884 yılına kadar, erkeğin eşini dövmesi yasal olarak kabul edilmekteydi. 18. ve 19. yüzyılda İngiltere'de erkek, ailesi üzerinde bütün haklara sahipti. Erkeğin eşini kontrol edebilmesi için, baskı ve şiddet dâhil herhangi bir yola başvurusu, işaret parmağından kalın olmayan bir sopa ile dövmesi yasal kabul edilmekteydi. Bu, 1920'lerde tüm eyaletlerde, en azından yasalarda ceza kapsamına alınmıştır (Şahin, 2008).

Kadına yönelik şiddet problemi bilimsel ortamlarda ancak 1970'lerde gündeme gelmiştir. Konunun bu zamana kadar ilgi çekmemesi, problemin yaygınlığının ortaya konulamamasına, eşler arasındaki şiddetin olağan kabul edilmesine ve sorunun inkar edilmesine, bu dönemde gündeme gelmesi de Vietnam

Savaşı'ndan sonra şiddete toplumsal bir tepki gösterilmesine, kadın hareketinin güçlenmesine bağlanmaktadır (Altun,, 2006).

1975 yılında Meksika'nın başkenti Meksiko kentinde sadece kadın sorunlarını konuşmak üzere dünya devletleri düzeyinde yapılan ilk uluslararası toplantı olan Birinci Dünya Kadın Konferansı'nda Dünya Eylem Planı kabul edilmiştir. Eylem planında saptanan 9 ana faaliyet alanı; uluslararası işbirliği ve barış, siyasal katılım, eğitim, istihdam, sağlık ve beslenme, aile nüfus, konut ve diğer toplumsal sorunlardır (göçmen ve yaşlı kadınlar, fuhuş ve kadın ticareti).

Eylem Planı aracılığıyla BM'ye üye bütün devletlere, ilk kez kadın sorunlarına yönelik çözümler üretecek ulusal ve uluslar arası mekanizmalar oluşturma çağrısı yapılmıştır. Kadınların toplum içindeki konumlarını, eşitlik/ eşitsizliğin ölçüsünü somut olarak saptamak için cinsiyet ayrımlı istatistikler yapılması ve veri bankaları oluşturulması gibi önemli kararlar da alınmıştır (Çiftçi, 2007).

Dünya'da 1970'lerden itibaren önem kazanan şiddet sorunu ülkemizde 1980'lerin ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. 17 Mayıs 1987'deki "Dayağa Hayır" yürüyüşü kadınların şiddete karşı ilk toplu tepkileri olmuştur. Kadın hareketleri bu yıldan sonra hız kazanmıştır .

Türkiye'de kadına yönelik şiddetin nedenlerinin belirlenmesi ve soruna çözüm getirilmesi için, şiddetin toplum tarafından nasıl sunulduğu, nasıl algılandığı incelenmelidir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması (TNSA)'a göre; çalışmaya katılan kadınların %39'unun kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmişlerdir. Doğu'da bu oranın %49, Güneydoğuda da %50'nin üzerinde olduğu saptanmıştır .Şiddete maruz kalan kadınların %78'i bu durum karşısında hiç bir şey yapmayıp, sabrettiklerini belirtmişlerdir.

1.7 Kadına Yönelik Şiddetin Türleri

Şiddet olarak kabul edilen davranışlar, toplumların yapısal özelliklerine göre, eş deyişle toplumun kültürel yapısı, toplumsal olarak kabul gören değer yargıları ile yakından ilgilidir. Bu nedenle araştırmacılar da farklı şiddet türlerinden söz etmektedirler (Halıcı , 2007).

Erich Fromm, şiddeti kendi içinde dörde ayırmaktadır: oyuncu şiddet, tepkisel şiddet, dengeleyici şiddet ve kana susamışlık. ‘Oyuncu şiddet’ yıkımı amaçlamayan, nefret ve yıkıcılıkla güdülenmeyen, hünerlerini sergileme çabasıyla uygulanan türdür. Bu türde yok etme arzusu bulunmamaktadır.

‘Tepkisel şiddet’, insanın -kendisinin ya da başkasının- "yaşamını, özgürlüğünü, onurunu ve malını korumak" için başvurduğu bir şiddet türü olarak karşımıza çıkmakta ve tehdit edilme duygusundan, yani "koru"dan kaynaklanmaktadır. Bir saldırı karşısında kendini korumak için, gereksinimlerini karşılamada karşısına çıkan engelleri yok etmek için, kıskançlıktan dolayı, aldatıldığı düşkürlüğüne uğratıldığı için ya da bir nedenden dolayı başkasından öç almak amacıyla gösterilen şiddet türlerinin hepsi “tepkisel şiddet” içinde yer almaktadır.

‘Dengeleyici şiddet’, diğer türlerden farklı olarak patolojik (hastalıklı) bir şiddet biçimidir. Bu tür, tepkisel şiddet gibi, yaşamın hizmetinde değildir; yaşamın yerine konan patolojik bir olgudur. Bu türün kökleri güçsüzlükte yatmaktadır. Güçsüzlüğe karşı dengeleyici bir şiddet olan bu türün temelinde ‘yaratmayan insan yok etmek ister’ mantığı yatmaktadır. Bu tür şiddet, bireyin “güçsüzlüğü” gizlemeye ya da telafi etmeye yönelik bir eylemi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sayede birey kendisini yadsıdığı düşünüşü yaşamdan öç aldığını hissetmektedir.

Erich Fromm'a göre, "kana susamışlık" da bir şiddet türüdür ve bu şiddet türünde birey "kan akıtarak kendisini canlı, güçlü, eşsiz ve başkalarından üstün" olarak görmektedir (Er, 2006).

Şiddet türlerine kadınlar açısından bakıldığında ise kadınlara uygulanan şiddetin daha çok bireysel ilişkiler düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Fiziksel,

cinsel, sözel, ekonomik, psikolojik, şiddet kadına uygulanan bireysel şiddet türlerini oluşturmaktadır. Bireysel olarak gerçekleştirilmesine rağmen, batı toplumlarında görülmeyen töre ve namus cinayetleri, ırkçı şiddet ile kamu görevlileri tarafından sistematik biçimde uygulanan şiddet ise sosyal ve kurumsal şiddet içinde değerlendirilmesi gereken şiddet türleridir.

Kadına yönelik şiddet söz konusu olduğunda, örneğin töre ve namus cinayetleri, tanımlanan biçimiyle bir açıdan bireysel şiddet türünün özelliklerini göstermekte, diğer açıdan toplumsal yapıdan kaynaklı kurumsallaşmış ilişkiler düzeyinde gerçekleştirilmesi nedeniyle kurumsal şiddet kategorisi içinde değerlendirilebilmektedir. Benzer şekilde aile içindeki şiddetin bireysel şiddet kategorisinde yer alması beklenirken, diğer taraftan ailenin toplumsal-siyasal düzen içinde temel bir kurum olması nedeniyle kurumsal nitelikli şiddet kategorisi içinde yer alabilmektedir.

Buvinic, kadınlara yönelik şiddet eylemlerini ev içinde, toplum içinde ve devletin uyguladığı şiddet şeklinde üç ayrı başlıkta sınıflandırmaktadır. Buna göre söz konusu şiddet türleri şu unsurları kapsamaktadır:

- a) Ev içi şiddet: Yumruklama, bam güm vurma, kız çocuklarının cinsel tacize maruz kalması, evlilik içi tecavüz, kadının üreme organlarının hasar görmesi, eşi olmayan partnerlerin uyguladığı şiddet, ev içinde karşılaşılan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.
- b) Toplum içi şiddet: Tecavüz, cinsel taciz, iş yerinde ve eğitim kurumlarında veya başka yerlerde cinsel saldırı ve gözdağı, kadın satma ve fahişeliğe zorlama da dahil genel toplum içinde karşılaşılan fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet.
- c) Devletin/eyaletin uyguladığı şiddet: Devlet tarafından gerçekleştirilen fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet (Halıcı , 2007).

Bu araştırma kapsamında kadınların aile içinde yaşadıkları şiddet türleri olan fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet kavramlarına değinmek gerekmektedir.

1.7.1 Fiziksel Şiddet

Fiziksel şiddet , kaba kuvvetin korkutma, sindirme ve yaptırım aracı olarak kullanılmasıdır.Fiziksel şiddet, itmek, tokat atmak, ısırma, boğmaya çalışmak, tekmelemek, yumruklamak, eşya fırlatmak, fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak, bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek, işkence yapmak gibi fiziksel gücün kullanıldığı durumları kapsamaktadır(Çetiner, 2006).

Fiziksel şiddet; aile içi şiddetin en sık olarak uygulanan biçimlerinden biridir. Fiziksel incinme ve hastalığa neden olmak ya da bunların olmasına çalışmak, sıkıca tutmak, kolunu bükme, saçını çekmek, bir şeyle vurmaya, yüze kezzap dökmeye, hasta yaralı veya hamile iken gerekli yardımı esirgemek, sağlığını için gereken kaynaklara ulaşmasını engellemek (ilaç, tıbbi bakım, tekerlekli sandalye, yiyecek, içecek, uyku, hijyenik maddelerden yoksun bırakmak), alkol ya da madde (ilaç, uyuşturucu vb.) kullanmaya zorlamak fiziksel şiddet kapsamına girmektedir (Altun, 2006) .

1.7.2 Duygusal Şiddet

Duygusal şiddet, duyguların ve duygusal ihtiyaçların, şiddetin tanımında sayılan amaçlarla karşı tarafa baskı uygulayabilmek için tutarlı bir şekilde istismar edilmesi, bir yaptırım ve tehdit aracı olarak kullanılmasıdır. Örneğin, sevgi, şefkat ve destek gibi duygusal ihtiyaçların ihmâl edilmesini, kadını arkadaşları ve âile bireyleri arasında sürekli aşağılamayı ve küçük düşürücü davranışlarda bulunmayı içerir (Işıloğlu, 2006).

Devamlı eleştirme, kıskançlık, reddetme gibi eylemlerin yer aldığı şiddet türüdür. Bir başka ifade ile duygusal şiddet kişiye bağırma, başkaları önünde küçük düşürme, gururunu incitme, fiziksel şiddet uygulamakla tehdit etme, kişinin duygu ve düşüncelerini açıkça ifade etme özgürlüğünü kısıtlama, yakınlarıyla görüşmesini ve iletişimini yasaklama, istediği gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlama vb fiziksel baskı olmaksızın uygulanan ve ruh sağlığını bozucu eylemlerin tümüdür (Karataş, 2006) .

1.7.3 Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet, ekonomik kaynakların ve paranın, kadın üzerinde bir yaptırım, tehdit ve kontrol aracı olarak düzenli bir şekilde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar; kadının çalışmasına engel olmak, ailenin ekonomik ihtiyaçlarını karşılamamak, kadının iş yaşantısında ilerlemesine yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmesine engel olmak, çok kısıtlı harçlık verip bununla yapılması mümkün olmayan şeyler istemek ve gerçekleşmediğinde olay çıkarmak, çalışmasını reddedip kadının gelirini harcamak, evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek gibi şekillerde ortaya çıkmaktadır .

1.7.4 Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet; cinselliğin bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılmasıdır. Cinsel şiddetin varlığına işaret eden bazı davranışlar şunlardır: Kişiyi cinsel bir eşyaymış gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, açıkça karşı cinse ilgi göstermek, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, duygusal baskı kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak; tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak; fuhşa zorlamak şeklinde sıralanabilmektedir. Cinsel şiddetin ileri yaşlarda da sürmesi, özellikle kadında akut ve kronik rahatsızlıklara neden olabilmektedir (Çiftçi, 2007).

Cinsel şiddetin gözlendiği durumların çoğunda fiziksel şiddet, sözel ve duygusal şiddet de bulunmaktadır. Aile Araştırma Kurumunun verilerine göre fiziksel şiddet sonucunda kadınların vücutlarının çeşitli bölgelerinde morarma ve çürükler, kırıklar, yarılmalar, ağız ve burundan kan gelmesi, düşük yapılması ve vücutta kalıcı hasarlar meydana gelmesi (bel fitiği, kalıcı yara izleri) sık rastlanan durumlardır.

1.8 Kadına Yönelik Şiddetin Nedenleri

Aile içi şiddetin nedenlerini anlayabilmek için, bir yandan bireyin yakın çevresi ile ilişkilerinin ve psikolojik yapılarının, diğer yandan toplumsal çerçevenin göz önüne alınması gerektiği açıktır. Bu nedenle, ailenin gerek kendi içinde, gerekse kendi dışına yönelik olarak verdiği kültürel ve toplumsal mücadelenin, şiddeti anlama çabasına dahil edilmesi gerekir. Şiddet uygulanan kişilerin çocukluğu araştırıldığında, ilgisiz büyütüldüğü ve ailesinde yaygın şiddet uygulamaları olduğu ortaya çıkmaktadır.

İstismarı uygulayan kişilerin genellikle özgeçmişlerinde yaşanmış şiddet olguları bulunmaktadır. İstismar eden bireylerin çoğunlukla şiddetin var olduğu ailelerden yetiştiği gözlenmektedir. Alkol ve/veya madde bağımlılığı bulunması ile tanımlanmış kişilik bozuklukları ya da psikiyatrik hastalığı bulunan kişilerde daha yoğun sıklıkla rastlandığı gözlenmektedir (Çetiner, 2006) .

Şiddete neden olan birçok etken bulunmaktadır: “aile içi disiplinin aşırı veya az olması, okul eğitiminin de aşırı veya az disiplin içermesi, gereğinden fazla kalabalık ortamlar ,şehirlerdeki aşırı nüfus yığılmaları, ev içinde mekâna kıyasla çok fazla nüfusun olması, yoksulluk ve sefalet, işsizlik, etnik farklılıkların körüklenmesi, partiler ve ideolojiler arası çekişmelerin artması, toplumsal değer ve normların sarsılmış olması. Bunlara ek olarak eğitim yetersizliği, parçalanmış aileler, aile içi ilişkilerin bozuk olması, açgözlülük, kötü çevre şartları, çevre baskısı, intikam, kendini koruma, kendini tehlikede hissetme, korku, tedirginlik, kaygı, şüphe, endişe, düşmanlık, kin, nefret gibi nedenler de şiddeti oluşturan itkiler arasında sayılabilmektedir. Dolayısıyla sayılan bu etkenlerin her biri ayrıya da bir arada bireydeki saldırganlık eğilimin su yüzüne çıkmasına neden olabilmektedir (Er , 2006). Genel olarak erkekler kadına karşı şiddeti, onların üzerinde güç oluşturma anlamında kullanmaktadır. Erkeklerin çoğu, bu biçimde öfke ve sinirlilik göstermeye hakları olduğunu düşünmektedir (Altun, 2006).

Kültürel yapının erkeği ‘saldırgan’, kadını ise ‘edilgin’ olarak kabul etmesi bir anlamda erkeğin şiddet eylemlerini meşru kılması anlamına gelmektedir. Erkek

saldırğan bir eylem yaptığında kadına göre daha fazla haklı olma olanağına sahiptir, çünkü o erkektir, ruhsal ve biyolojik olarak saldırğan olma hakkına doğuştan sahiptir. Erkeklik hormonları, onun saldırğan eylemlerini haklı kılan başat biyolojik faktördür ve toplumun temel taşı olan kültür tarafından da bu haklılık desteklenmektedir . Erkeklerin kadınlara karşı şiddet uygulama nedenleri çok çeşitli ve karmaşıktır. Kadına yönelik şiddet nedenlerini, biyolojik nedenler, psikolojik nedenler ve sosyal nedenler olarak gruplamak mümkündür (Altun, 2006).

Biyolojik nedenler; şizofreni, paranoid şizofreni gibi bazı akıl hastalıkları ile antisosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılabilir. Saldırğan yani şiddeti uygulayan aile bireylerinin büyük oranlarda erkek oluşu ve bu saldırğan davranışların ilerleyen yaşla birlikte azalmaya başlaması, (testesteron, norepinefrin, LDopa gibi kimyasal maddelerin de azalmasıyla) erkeklik hormonlarının şiddet davranışında etkili olduğunu düşündürmektedir. Hezeyanlar, halüsinasyonlar (gerçekte var olmayan şeyleri görme, duyma veya kokusunu alma), gerçeklikten uzaklaşma, duygusal cevapların kaybı, sosyal ilişkilerin bozulması gibi belirtilerle ortaya çıkan şizofreni ve bunun özel bir çeşidi olan şüphe, kıskançlık, kendini beğenmişlik gibi duyguların ön plana ıktığu paranoid şizofreni diye adlandırılan akıl hastalıkları da biyolojik nedenler arasındadır .

Psikopatolojik ve anormal davranış kuramının araştırmalarına göre, aile içi şiddetin nedeninin genetik faktörler olduğu, en azından bu faktörlerle ilişkili olduğu, saldırğanlık duygusunun nörolojik ve metabolik temelleri olduğunu gösteren bulgular vardır .şiddet uygulayan erkekler genellikle kıskanç, sinirli, asosyal, bağımlı, sahiplenici ve güvensiz olarak gözlenmiştir (etiner, 2006).

Psikolojik nedenler; şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde bunu uygulamaz. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başlar, işte o zaman şiddet eğilimleri kendini gösterir. İlk şiddet atağı, şiddete uğrayan eş için bir sürpriz olur ve hiç bir şekilde şiddet eğilimi olarak yorumlanmaz. Eşine karşı duygularında önemli bir değişiklik olmaz. Ancak şiddetin boyutu ilerlediğinde, şiddete uğrayan eşin duygusal bağı giderek zayıflar, fakat eşini terk etmesi durumunda daha büyük bir şiddet atağı ile karşılaşma korkusu artar. Buna

sosyal kurumlardan destek alamama endişesi de eklenince, şiddete maruz kalan eş, yıkıcı bir evlilik tuzağı içinde kendisini hapsedilmiş bulur.

Psikoloji kuramları, aile içi şiddetin nedenlerine ilişkin yeterli bilgi sağlamamaktadırlar. İlk görüşlere göre kadınların mazoşistik eğilimleri, kendilerine yönelik şiddeti kışkırtmaktadır .1970'lere kadar sıkça ortaya konan bu tür teoriler, bazı psikanalistler arasında hala varlığını korumaktadır. Kurban bir mazoşisttir ve başkaları ile iletişimlerini kullanarak şiddete karşı kendisini daha korunmasız kılmaktadır. Bununla birlikte bu mazoşistik süreç, kurbanın şiddetten hoşlandığı anlamına gelmemektedir. Feministler bu yaklaşıma karşı gelmektedirler.

Gerçekten de “acı çekmenin verdiği tat” kavramı, mazoşistik kadın ile şiddet içeren bir ilişkide hayatta kalmaya çalışan kadın arasındaki farkı ortaya koymaktadır. (Çetiner, 2006) .

Sosyal nedenler; şiddet uygulama, öğrenilebilen bir davranıştır. En önemli öğrenme kaynağı ise, şiddeti uygulayan kişinin kendi ailesidir. Çocukluk ve gençlik dönemlerinde, aile içi şiddetin uygulandığı bir ortamda yetişenlerin, şiddet gösterme eğilimine sahip oldukları gösterilmiştir. Ayrıca şiddetin, toplum tarafından paylaşılan bir değer yargısı olarak kabul edilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılarak bazı kültürlerce desteklenmesi de sosyal bir neden olarak kabul edilmektedir (Altun, 2006).

Sosyo-kültürel yaklaşıma göre sosyo-ekonomik konum aile içi şiddete karşı kısmen koruyucudur. Bununla birlikte kadının gücü ile şiddet riski arasındaki ilişki doğrusal değildir. Yoksulluk veya kadınları kontrolde yetersizlik durumlarında erkek kimliğine ilişkin bir krizi çözmeye şiddet sıklıkla kullanılmaktadır . Gelles'e göre şiddet ile yoksulluk arasındaki ilişki, erkeklik kimliğinden kaynaklanmaktadır. Yazar, yoksul erkeklerin kendilerini başarılı bir erkek olarak görmediklerini ve kadına karşı şiddet uyguladığını ileri sürmüştür (Çetiner, 2006).

Kadına uygulanan şiddette dinsel etkenlerinde rol oynadığı bilinmektedir. Din davranış ve düşüncelerimize kutsallık kazandırmak; bireyin iç dünyasında olup bitenleri, ferdin inanç ve bilinçlerini, bilgi ve tezlerini, toplumsal kurumları, siyasal ve toplumsal düzeni, onlara nihai olarak geçerli ontolojik süreçler bahşetmekle, yani

onları kutsal ve kozmik referanslar çerçevesine yerleştirmek suretiyle meşrulaştırır. Başka bir ifadeyle beşeri açıdan tanımlanan realiteyi, nihai, evrensel ve kutsal bir realiteye bağlayarak subjektif ve objektif düzeyde haklılaştırır. Din, sosyal düzeni legal, moral ve gelenek normları vasıtasıyla meşrulaştırır (Akçer, 2006).

Marx'a göre din, güçlü ideolojik bir öge içerir: Din toplumda görülen güç ve zenginlik eşitsizliği için temellendirme sağlar. Durkheim'e göre din, özellikle insanların düzenli olarak ortak inanç ve değerlerini beyan etmek için toplanmalarını temin etmekte ki, hizmetin bağlayıcı işleminden dolayı önemlidir. Weber 'e göre din özellikle batı kapitalizminin gelişmesinde oynadığı rolden dolayı önemlidir.

Günümüzde kadınların karşı çıktıkları ve mücadele ettikleri bir çok sorun, kadın ve erkek kimlikleri ve rolleri konusunda toplum ve kültür tarafından belirlenmiş imgeler, ön kabuller ve kalıp yargılarla ilgilidir. Bu imgeler , dinlerin ve kültürlerin yüzyıllar boyunca oluşturduğu geleneklerin hem ürünü hem parçasıdır. Türkiye 'de İslamcıların ünlü isimlerinden İsmet Özel 'İslami ölçülere sadık kalındığı takdirde çok kadınlı evlilik toplum hayatında sakıncalar doğurmak bir yana, o toplumun daha sağlıklı işleminin bir zarureti olur' demektedir. İsmet Özel; inanan bir Müslüman olarak Kur-an'ın hükümlerine uymak zorunluluğunu zikrederek 'kadınların dinen noksan olduğunu' belirtmektedir (Akçer, 2006).

Kadına yönelik şiddetin bir başka etkeni kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçları kadına yönelik şiddetin artmasında etkili olmuştur. Medya cinsiyetçi bir yapıya sahiptir. Kadına sürekli toplumsal, geleneksel rollerini hatırlatan, bunları uygulaması gerektiğini dayatan bir yapıya sahiptir. Şiddet olgusunu normalize eden programlar veya haberlerle şiddetin yayılmasında etkilidir.

1.9 Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Şiddet mağduru kadınlar, ruhsal ve bedensel olarak hasar görmekte, yaşadıkları şiddetin etkisiyle hem ruhsal bütünlükleri, hem de bedensel sağlıkları olumsuz yönde etkilenmektedir. Kadınlar maruz kaldıkları şiddet sonucunda ciddi fiziksel ve ruhsal yaralanmalar yaşamaktadırlar .

Kadına yönelik şiddet ağrı, ekimoz, sıyrık, hematoma, kafa travmaları, kemik kırıkları, abortus olguları, işitme ve görme kayıpları, yanıklar, ısırıklar, bıçak yaraları, ateşli silah yaraları gibi bir çok bulgunun ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Çiftçi, 2007).

Cinsel temasla bulaşan hastalıklar, yaralanmalar, pelviste ateşli hastalıklar, istenmeyen gebelikler, çocuk düşürmeler, kronik karın ağrısı, başağrıları, jinekolojik sorunlar, alkol/hap bağımlılıkları, astım, sinirsel bağırsak hastalıkları belirtileri, yaralayıcı (zarar verici) sağlık davranışları(sigara içmek gibi), kısmi veya sürekli maluliyet gibi fiziksel sağlık sonuçları, travma sonrası stres bozuklukları, depresyon, anksiyete, cinsel işlevsizlik, yeme bozuklukları, çok yönlü kişilik bozuklukları, sabit fikir-zorlama bozuklukları gibi zihinsel sağlık sonuçları, intihar, öldürme-cinayete teşebbüs gibi sonuçlar şiddetin kadın sağlığı üzerindeki etkileri olarak sayılmaktadır. (Er , 2006)

Kadınlar fiziksel şiddete maruz kaldıkça psikolojik zorlukları artmaktadır . Duygusal şiddetin kadınların özgüveni üzerinde uzun vadeli olumsuz etkiler yarattığı bulunmuştur. Çeşitli çalışmalarda örselenmiş kadınlar duygusal şiddetin ilişkilerinin en stres yaratıcı yönlerinden biri olarak tanımlamışlardır. Örselenmiş kadınların özgüvenlerinin düşmesi, kendi durumlarını değiştirecek kuvveti kendilerinde bulamamalarına neden olmaktadır (Çetiner, 2006) .

Şiddete maruz kalma sonucu kadınlarda, madde kullanımına, anksiyete ve depresyona sıkça rastlanmaktadır sığınma evleri ve acil servisler aracılığıyla değerlendirilen örselenmiş kadınlarda depresyon, travma sonrası stres bozukluğu ve intihar girişimi oranının yüksek olduğuna dikkat çekilmektedir. Gebelikte şiddete maruz kalan kadınlarda anksiyete, depresyon ve intihar girişimi sık görülür. Şiddete uğrayan gebelerde bu durumla başa çıkmak için sigara, alkol ve madde kullanımı siktir, prenatal bakıma geç gitme ve yeterli prenatal bakım almama., yetersiz beslenme, uyku yoksunluğu sık görülür. Ayrıca gebelikte az kilo alma, enfeksiyon ve anemi gibi maternal komplikasyonların yanı sıra, düşük doğum ağırlıklı bebek riski fazladır. Bu nedenlerle dövülen gebeler yüksek riskli gebelik tehdidi altındadır.

Fiziksel ve seksüel saldırılar; birinci ve ikinci trimester kanamaları, spontan düşük, preterm doğum ve ölü doğum oranını artırır (Altun, 2006).

Örselenmiş kadınlardan bazılarında görülen depresyon, aile içi şiddet nedeniyle mevcut kronik depresyonun alevlenmesinden kaynaklanabilse de birçok vakada ilk depresyon belirtilerinin aile içi şiddet ile birlikte ortaya çıktığı, aile içi şiddetin derecesi yükseldikçe, kadınlardaki depresyon ile stres düzeylerinin arttığı ve aile içi şiddetin şiddeti azaldıkça depresyonun şiddetinin de azaldığı belirtilmektedir (Çetiner, 2006).

Şiddete maruz kalan kadınlarda travma sonrası stres bozukluğuna bağlı olarak; Aşırı uyarılmışlık hali, sürekli tehlike beklentisi içinde olma, şiddet içeren görüntülerin zihni meşgul etmesi, sürekli o anın göz önüne gelmesi, huzursuzluk ve gerginlik, uykuya dalma sorunları, kabus dolu rüyalar, taşikardi, aşırı kap çarpması, bir türlü gevşeyememe ve rahatlayamama hali ve içe kapanma görülebilmektedir.

Aile içi şiddet sonrasında kadında duygusal dengesizlik, korku, nedensiz ağrı, ümitsizlik ve çaresizlik, ürkeklik, sessizlik, çekingenlik, uykusuzluk, bitkinlik, halsizlik, unutkanlık, öfke patlamaları, aşırı yorgunluk, utanma ve sosyal izolasyon, kendini suçlama, yalnızlık hissi, patolojik ümit (şiddetin bir gün biteceğine dair), düşük özgüven, değersizlik ve yetersizlik duygusu, insanlara güvensizlik, yakın ilişkilerde zorluk sık görülür. Bir araştırmada; aile içinde şiddet gören kadınların, kendilerine yönelttikleri değersizlik, kötü olduklarını düşünme ve öfke duyguları içinde kendilerine zarar verici davranışlarda bulunabilecekleri belirtilmektedir. Kadınların gerçekleştirdiği intihar vakalarının % 80'inde neden, aile içi şiddettir (Altun, 2006).

1.10 Kadınların Şiddete Katlanma Nedenleri

Kadın, şiddetle ilk kez karşılaştığı anlarda şaşkın ve şoka girmiş bir durumdadır ve şiddetin varlığını kabul etmez. Bunu bir anlık geçici bir kızgınlığın sonucu olarak görür ve devamının olabileceğini düşünmez. Şiddetin varlığını ancak,

olayın sürmesiyle birlikte açıklama ya da yardım isteme durumuna geldiğinde kabul eder.

Kendi başına bir sorumluluk almanın, aile içi karar vermenin ona uygun olmadığı öğretilen kadının, içselleştirdiği şiddeti tanımadaki engelleri şu şekilde olmaktadır; Şiddetin olağanlaştırılması, şiddete kör kalınması, hep yarın yakında duracak beklentisi, ben nasılsa durdurmayı beceremem , çaresizlik yargısı, şiddetin kesik kesik gelmesi ara verilen devrede yok sayılmasıdır (Ünal, 2005)

Kadınların şiddete katlanma nedenlerine bakıldığında; aile içi fiziksel şiddet sık sık tekrarlama riski olan bir davranış kalıbıdır. Bir kez fiziksel şiddete uğrayan bir kadının bu davranışla tekrar karşılaşma olasılığı oldukça yüksektir.

Kadın bu gerçeği bilse bile, bu koşullarda yaşamaya devam edebilir. Kadının şiddet gördüğü ortamda yaşama nedenlerinden bazıları şunlardır; Kadının şiddeti sorun olarak algılamaması, dini inançlar, toplumun şiddete yaklaşımı, kurumların kadına karşı yanlış davranışları, sosyal hizmet kaynaklarının yetersizliği, ekonomik bağımlılık, kişilik özellikleridir (Altun, 2006).

Şiddetin devam etmesi ile birlikte, aile içinde şiddete maruz kalan kadınlar, uygulanan bu şiddet karşısında çözümsüz kalmakta, şiddetten utanmakta, psikolojik ve fiziki olarak ağır bir şekilde yıpranarak, şiddetin izlerini yaşamları boyunca taşımaktadırlar. Aile içi fiziksel şiddete uğradığı için yasal yollara başvurmak isteyen bir kadın hiçbir psikolojik destek bulamadığı ve bilgi kaynaklarına ulaşamadığı için söz konusu başvuruyu gerçekleştirememektedir (Ünal, 2005).

Bazıları ise erkeklerin kendilerini sevdikleri için şiddet uyguladıklarını düşünürler. Ancak çoğu kadın korktuğu için şiddete katlanır. Şiddete uğrayanların çocuk sahibi olması durumunda; babanın çocuk üzerindeki hakları ve çocuğun babasına bağımlılığı nedeni ile ayrılmak güç olmakta ve şiddet devam etmektedir. Şiddete uğrayan kadının eşinden ayrılmak istemesi veya ayrılma girişiminde bulunması şiddet riskini ve ölüm tehdidini artırır .

1.11 Şiddet Döngüsü

Kadınların neden şiddetin var olduğu bir ortamdan uzaklaşamadığının araştırılması sonucu, şiddet döngüsü olarak adlandırılan bir teorinin varlığı ortaya konmuştur. Bu teoriye göre; şiddet rastgele ve sürekli olmayıp, tekrarlayan döngüler şeklinde ortaya çıkar ve üç fazı vardır (Altun, 2006).

Birinci faz gerginlik aşamasıdır. Bu fazda erkek herhangi bir sebepten gerginleşir ve hoşnutsuzluğunu belirtir. Neden çoğu kez soğuk bir yemek, bulunamayan bir çorap ya da çocukların yaramazlığıdır. Daha önceden şiddet yaşamış olan kadın bu tehlikeyi sezer ve ortamın gerginliğini gidermeye, erkeği yatıştırmaya çalışır. Bu taktik bir süre işe yarar ve kadının “onun şiddet içeren davranışlarını kontrol edebilirim” yanlış inancını da destekler.

Bir süre sonra kadın tam tersine eşini yatıştırmaktan vazgeçer, öfkesini kontrol etmeye çalışmaz. Erkek bu değişikliği hisseder ve şiddet davranışı ortaya çıkana kadar kızgınlığını devam ettirir. Bu dönem birkaç hafta, birkaç yıl sürebilir (Taşçı, 2003).

Akut eylem aşaması olan ikinci fazda gerginliğin kontrol edilememesi ve artması ile zarar verme davranışı ortaya çıkar. Kontrol edilemeyen bir öfkeyle saldırı eylemi oluşur. Bu dönemde erkek kadına bir ders vermeyi amaçlar. Kadın başlangıçta karşılık verir, fakat bir süre sonra şiddeti durdurmanın en iyi yolunun edilgen kalmak olduğunu öğrenir. Bu faz birkaç saat ile birkaç gün sürebilir. Hafif ya da ciddi incinmeler bu evrede meydana gelir. Şiddet sonrası kadında hakim olan duygu şok, inanamama ve inkardır (Altun, 2006).

Üçüncü faz “balayı aşaması” (ılımlı dönem) olarak da adlandırılır. Genellikle erkek özür diler, hoş gidecek davranışlarla, ricalarla kadının gönlünü almaya çalışır. Her defasında böyle bir olayın bir daha hiç tekrarlanmayacağı hakkında sözler verir, hastaneye götürür yada hediyeler alır. Bu dönem kadının hem fiziksel hem de duygusal olarak zayıf olduğu, ilgi ve şefkate gereksinim duyduğu bir dönemdir. Eşinin bu dönemdeki yakın ilgisi her şeyin düzeleceğine inanmasını sağlar, hatta şiddeti kendi yetersizliklerinin bir sonucu olarak görür. Eşinin kendisini incitmesine

izin verdiği için kendini suçlar ve şiddetin sorumluluğunu üstlenir. Böylece “kurban” olma süreci tamamlanır. Bu evrede kadın şiddetin kaçınılmaz bir şekilde tekrarlanacağı gerçeğini inkar eder ve ilişkisini devam ettirmeye karar verir.

Bu dönemde gerekli girişimlerde bulunulmazsa bir süre sonra gerginlik tekrar artmakta ve şiddet döngüsü birinci aşamaya geçiş yaşamaktadır. Zamanla balayı evresi kısaldı ve yok olurken, gerginlik ve şiddet evreleri yoğun bir şekilde sıklaşarak uzamakta ve kısır döngü devam etmektedir (Taşçı, 2003).

1.12 Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Mitler

Mitos deyiimi Yunanca da ‘masal’ anlamına gelen sözcükten türetilmiş; somut, sınanabilir bir olgunun, doğrularla yanlışların zaman içinde birbirine karıştığı bir öyküde dile getirilmesidir. Mitler dünyayı algılama biçimimizi düzenler. Taraf tutmamızı sağlar. Tutumlarımızı harekete geçirir. Meşrulaştırma ya da kınamamızda etkili oldukları için son derece önemlidir.

Çoğu kültürde aile içinde kadına şiddet uygulandığını fark etme ve şiddet uygulanan kadına yardım etmeyi engelleyen inanışlar vardır. Bu inanışlardan bazıları şunlardır:

- Aile içi şiddet, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerde görülür. Oysa aile içinde kadına yönelik şiddet, toplumun her düzeyinde vardır. Bu tür bir inanç, sosyo-ekonomik durumu daha iyi olarak kabul edilen ve şiddete uğrayan kadınların gözden kaçmasına neden olduğu için önemlidir.
- Şiddetle karışılan kadın, isterse kocasından boşanarak şiddete son verebilir. Çocuk sahibi olma, ekonomik- duygusal bağımlılık, tek başına toplumda var olamayacağı inancı, boşanmış kadına toplumun bakışı ya da boşandığı eşin zarar vereceği korkusu gibi bir çok faktör kadınların kolayca şiddet ortamından kurtulmasını engellemektedir.
- Kadın, şiddete neden olan davranışları yapmayarak şiddeti önleyebilir. Oysa şiddetin olduğu ailelerde saldırganın provokasyona gereksinimi yoktur. Şiddet bu kişinin davranış şekli, problem çözüme yoludur. Bu inanış şiddetin sorumluluğunu şiddete hedef olanın omuzlarına yüklemekte, kurbanda suçluluk duygularının gelişmesine neden olmaktadır. Bu mit şiddet uygulayanı temize çıkarması, davranışlarına özür oluşturması nedeniyle önemlidir.

- Alkol, stres ve mental hastalıklar, şiddetin en büyük nedenleridir. Bu inanış şiddet uygulayan hatta şiddette uğrayan kişi tarafından bir çeşit özür ya da şiddetin önemini azaltmak için kullanılır. Şiddet önlenebilir bir davranış olup, kontrol edilemez bir tepki değildir. Çoğu kez sorunlar halledildiğinde de şiddetin devam ediyor olması , bunun alkol , stres ve hastalık gibi nedenlere bağlı bir davranış türü olmadığını düşündürmektedir.
- Gebelik kadını şiddetten korur. Yapılan araştırmalar sanılanın aksine dövmenin genellikle gebelikte başladığını, evlilik yaşı küçüldükçe gebelikte şiddet görme sıklığının arttığını göstermektedir
- Flört ederek evlenen eşlerde, kadına yönelik şiddete nadiren rastlanır. Sanılanın aksine flört edek evlenenlerde de şiddet sıklıkla görülmektedir. Özellikle ailenin istemediği bir evliliği kendi isteğiyle gerçekleştiren kadın, ailenin sosyal desteğinden çoğu kez yoksun bırakılmaktadır.
- Kadına yönelik şiddet toplumun çok küçük bir bölümünü ilgilendirmektedir. (Taşçı, 2003).

Yapılan araştırmalar bu mitin doğru olmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca aile içinde şiddetin gerçekte olduğundan daha az rapor edildiği göz önünde bulundurulduğunda, araştırmalarla ortaya koyulan oranların gerçeğin yalnızca bir bölümünü yansıttığı söylenebilir

1.13 Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Durumu

Kadına yönelik şiddet incelendiğinde; coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik, öğrenim düzeyine bakılmaksızın her toplumda son derece yaygın olduğu görülmektedir .Türkiye’de aile içi şiddet konusunda yapılan araştırmalar yetersizdir. Son yıllarda çeşitli araştırmalar yapılmış olsa da toplanan verilerin sağlıklı olduğu söylenemez. Bunun nedeni Türk ailesinin geleneksel kapalı yapısı, aile içindeki geçimsizliklerin dışa yansıtılmaması konusundaki önyargıdır (Çiftçi, 2007). 1988’ de PİAR tarafından yapılan, Türkiye’de kadınlara yönelik şiddet araştırması kadınların %75’nin eslerinden dayak yediğini göstermektedir. Şiddetin ortaya çıkması açısından en yoğun olarak maddi güçlük, kocanın aşırı sinirli olması ve kocanın akrabaları tarafından kışkırtılması olarak gösterilmektedir. Şiddet uygulayan ise bu davranışına gerekçe olarak kadının itaat etmemesini göstermektedir. Türkiye’de şiddetin bir “terbiye” biçimi olarak algılanması, aile içinde ve kamusal yaşamda meşru olarak görülmesi, şiddetin hem yeniden üretilmesine, hem de gizlenmesine yol açmaktadır (Çetiner, 2006) .

Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı Dayanışma Merkezine 1992-1995 yılları arasında başvuran 550 kadının % 84'ünün aile içi şiddete maruz kaldığı bildirilmiştir. Bursa il merkezinde, 2001 yılında, 506 kadını kapsayan bir araştırmada kadınların % 59'unun aile içi şiddete maruz kaldığı, şiddeti uygulayanların basında esin geldiği ve bunu anne ve babanın izlediği, şiddete maruz kalanların % 14,5'ine fiziksel, % 33,6'sına duygusal, %45,5'ine de hem fiziksel hem de duygusal şiddetin birlikte uygulandığı saptanmıştır.

Aynı araştırmada, eğitim düzeylerinin yükselmesiyle birlikte şiddet uygulanmasının azaldığı ve erkeğin eğitim düzeyinin daha belirleyici olduğu, yani eğitim düzeyi yüksek olan erkeklerin daha az aile içi şiddet uyguladıkları, şiddet uygulanan kadınların % 44'ünün bu uygulamayı kabullendikleri ve şiddet uygulanan kadınların, şiddetin gerekçesi olarak en çok işaret ettikleri nedenin maddi sıkıntı olduğu belirlenmiştir (Çetiner, 2006).

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2003'de gösterildiği üzere, kadınların, yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, lüzumsuz para harcaması, çocukların bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinde kocası tarafından dövülmeyi onaylama sıklığı İstanbul bölgesinde %26.8'dir. Bolu'da yapılan kesitsel bir çalışmada, ev kadınları arasında açıklanan fiziksel şiddet prevalansı %41.4, duygusal şiddet %25.9, cinsel şiddet %8.6, herhangi bir kontrol edici davranış %77.6 ve hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete uğrama oranı %50.9 olarak saptanmıştır (Hıdıroğlu, 2006).

İstanbul'da gelişigüzel örnekleme ile yapılan bir alan araştırmasında da katılımcıların %85.9'u, şiddetin toplumda onaylandığı oranda arttığı fikrine katılmıştır. Kadına yönelik şiddet eylemleri en sık aile içinde gerçekleşmektedir. Şiddet eylemini gerçekleştiren hemen her zaman kadına en yakın olan erkektir. Bu şiddet türü "yakın eş şiddeti" veya "ev içi şiddet" olarak da adlandırılır.

Güncel çalışmalardaki bulgular kadınların %10-60'ının yaşam boyu en az bir kez yakın eşleri tarafından vurmaya, fiziksel saldırıya mâruz kaldığını göstermektedir. Bu prevalansdaki değişiklik, prevalansdaki gerçek değişim kadar, şiddetin tanımlanması ile de ilgilidir çünkü katılımcılar yakın eş tâcizini farklı

biçimlerde ifâde edebilmektedir (Hıdıroğlu, 2006). Bursa’da yapılan sağlık ocağı tabanlı bir çalışmada ise katılımcıların %58.7’sinin ev içi şiddete mâruz kaldığı ve şiddet tipinin önemli bir bölümünde fiziksel ve psikolojik şiddetin birlikte olduğu ortaya konmuştur . Önceden de belirtildiği gibi, farklı hızlar çalışmanın hane veya kurum tabanlı olması, katılımcıların şiddeti tanımlama biçimi ile yakından ilişkili olabilmektedir.

1.14 Depresyon

Depresyon derin üzüntülü bazen de hem üzüntülü , hem bunaltılı bir duygudurumla birlikte düşünce, konuşma, devinim ve fizyolojik işlevlerde yavaşlama, durgunlaşma ve bunların yanı sıra değersizlik, küçüklük, güçsüzlük, isteksizlik, karamsarlık duygu ve düşünceleri ile belirli bir sendromdur (Öztürk, 2002). Genetik faktörler, kimyasal ileticilerde düzensizlik , olumsuz çocukluk yaşantıları, sürekli önemli zorluklar, olumsuz hayat olayları, sevilen bir kimsenin ve ya objenin kaybı, ekonomik güçlükler, iflas halleri ve itibarın kaybı, zayıf sosyal ilişkiler, düşük benlik saygısı gibi bir çok nedene bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir .

Depresyonun yaygın belirtileri üzerinde genel bir antlaşma vardır. Major depresif dönemin DSM IV tanısı aşağıdaki belirtilerden en az beşinin hemen her gün iki hafta süreyle olmasını şart koşar. Çökkün duygudurum ya da ilgi ve hoşnutluğun kaybının bu beş belirtiden biri olması gerekir.

- Üzgün, çökkün duygudurum, günün büyük kısmında ve hemen hemen hergün
- Her günlük faaliyetlerde ilgi ve hoşnutluk kaybı.
- Uyumada güçlükler (insomnia); başlangıçta uykuya dalamama, gece uyanıp bir daha uyuyamama ve sabah çok erken uyanma ya da bazı hastalarda zamanın çoğunu uyuyarak geçirme isteği.
- Faaliyet düzeyinde değişiklik, ya letarjik olma (psikomotor yavaşlama) ya da ajite olma.
- İştah azalması ve kilo kaybı, ya da iştah ve kilo artışı.
- Enerji kaybı ve aşırı yorgunluk.
- Olumsuz benlik kavramı, kendini yerme ve itham etme, değersizlik ve suçluluk duyguları.

- Düşüncede yavaşlama ve kararsızlık gibi dikkati toplamada güçlükten yakınma ya da gerçekten güçlük çekme.
- Yinelenen ölüm ve intihar düşünceleri (Davison & Neale, 2004) .

Major depresyonun yaşam boyu yaygınlığı ortalama % 17'dir. Kadınlarda erkeklere oranla iki kat sıklıkla gözlenir. Alt sosyo-ekonomik düzeyde ve genç yetişkinlerde daha sıklıkla rastlanır. Major depresyon tekrarlayıcı bir bozukluktur. Depresyon yaşantısı olanların %80'i bir yıl içinde yeni bir dönem içine girerken %15' inin depresyonu iki yıldan uzun sürerek kronik bir bozukluk haline dönüşür (Davison & Neale, 2004) .

Bilimsel kanıtlar yirminci yüzyılın ikinci yarısında depresyon yaygınlığının fark edilir biçimde arttığını göstermektedir , Depresyonun daha iyi tanınan bir ruhsal bozukluk olması ve toplum tarafından bir sağlık sorunu olarak algılanması başvuru oranlarını arttırmıştır. Bu artış sağlık hizmetlerinde yaşanan gelişmeler ve toplumsal nedenler ile ilişkilendirilmiştir. Yaygınlık artışının toplumsal nedenlerini anlamının özellikle batı ülkelerindeki gözlenen toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimleri gözden geçirmekle olanaklı olacağı ifade edilmiştir. Sanayi toplumlarında gözlenen nüfus artışı, iç ve dış göç, kentleşme sorunları, fiziksel çevredeki değişimler, aile yapısında değişme, toplumsal iletişim ağındaki çözülme, bireycileşme, toplumsal dayanışmanın bozulması, artan stres etkenleri ve örselenme yaşantıları, ekonomik politikalar depresyonun artışı ve etkilerini anlamak için üzerinde çalışılması gereken ana değişkenlerdir. Tüm bunların insanın ruhsal dünyasında ve değerler sisteminde yarattığı değişiklikler kişilik ve ruhsal yapıda gözlenen değişimleri anlamak için anahtar niteliğindedir. Üçüncü dünya ülkeleri de benzeri süreçleri sahip oldukları sosyoekonomik ve kültürel gelişmişlik düzeyine özgü bir biçimde yaşamaktadır. Hızlı nüfus artışı, göç ile bağlantılı nüfus hareketleri, yoksulluk, siyasi sorunlar, insan hakları ihlalleri, ciddi psikososyal sonuçlar doğuran travmalar, fizik çevre ile ilişkili sorunlar aynı biçimde ruhsal bozuklukların ortaya çıkması ve süregelenleşmesinde önemli değişkenler olmayı sürdürmektedir (Kaya, 2007) .

Depresyonun yaygınlığının artmasının yanı sıra, başlangıç yaşı da düşmüştür. Söz konusu olgu için olası bir açıklama aynı dönemde gerçekleşen sosyal

değişimlerde saklıdır. Bugünün genç insanları pek çok konuda engellenme yaşamakta, birbirine bağlı koruyucu geniş aile, geleneksel değerler gibi geçmişte toplumun temel parçaları olan sosyal destek yapılarından yoksun kalmaktadır.

Depresyon yaygınlığı, kişisel ve toplumsal maliyetleri göz önünde bulundurulduğunda en önemli psikiyatrik bozukluklardan birisi olmanın ötesinde ciddi bir halk sağlığı sorunudur. Depresyon içinde olan kişiler yoğun psikolojik rahatsızlık çekmelerinden dolayı hayatlarını yeterince kaliteli yaşayamazlar, işlerindeki üretkenlikleri azalır ve depresyonun şiddetine paralel olarak giderek kaybolabilir, aile birliklerini sürdürmede genellikle problemleri olur, çocuklarıyla yeterince ilgilenemezler (Işık, 2008). Tipik bir depresyon rahatsızlığı ortadan kalksa bile, depresyonla mücadele etmenin zorluğu, aile ilişkileri üzerinde bir etki bırakabilir. Hayal kırıklığı, üzüntü ve kızgınlıktan geriye kalan izler, depresif semptomlar azaldıktan sonra uzun süre daha kalmaya devam edebilir (Yalom & Glick, 2006). Depresyon belirtilerinden kaynaklanan sosyal ilişki sorunları, kişilerin zaman içinde toplumdan uzak ve yalnız yaşamak durumunda kalmalarına neden olabilir.

Daha da genişletilmesi mümkün olan bu tür kişisel sorunlar, bu sorunları yaşayanlar toplumun fertleri olduğu için aynı zamanda toplumsal sorunlardır ya da toplumsal sorunların oluşmasına yol açarlar. Ailelerin dağılması, kişilerin ve muhtemelen bir ya da birkaç yakınlarının işlevselliklerinin azalması, gelecek nesillerin üyeleri olarak çocukların gelişme süreçlerinin sekteye uğraması ve toplumun kendi sistemleri içinde kaybolan işlevsellikleri bir dereceye kadar da olsa karşılamak zorunda kalması depresyondan kaynaklanabilecek sorunların sadece küçük bir bölümüdür (Işık, 2008).

Depresyonun gerek kişisel gerek toplumsal maliyetleri kesinlikle sayılanlarla sınırlı değildir. Bu bozukluğun en fazla işlev kaybına neden olan hastalıklar sıralamasında en üst sıralarda yer alması, ne düzeyde bir toplumsal yüke neden olabileceğinin açık kanıtıdır. Bu işlev kaybına rahatsızlığı olan kişilere bakım veren yakınlarının kayıpları ve tükenme süreçleri de eklenirse maliyetler giderek artar.

Kişisel ve toplumsal kayıplara eklenmesi gereken bir diğer konu, depresyonun intihara bağlı ölümleri, kazaları ve kalp damar hastalıkları risklerini de artırdığı gerçeğidir. O halde depresyon gerek insan kayıpları gerek tedavi maliyetleri açısından da toplumsal tükenmeye büyük katkılarda bulunur. Bütün bu söylenenler depresyonun ne derece önemli olduğunu ve ciddi şekilde tedavi edilmesinin kişiye ne tür katkıları bulunabileceğini açıkça ortaya koymaktadır (Işık, 2008).

1.15 Depresyon Klinik Altıpleri

DSM-IV, depresyon durumu için temel olarak major depresyon ve kronik depresyonu belirler. Ek olarak başka türlü adlandırılmayan, genel tıbbi duruma bağlı ve madde kullanımına bağlı depresif durumlar da DSM-IV listesindedir. DSM-IV, major depresif bozukluğu da kronik, katatonik özellikler gösteren, melankolik özellikler gösteren, mevsimsel yapı gösteren ve postpartum başlangıçlı alttıplere ayırır. Premenstrüel disforik bozukluk, minör depresif bozukluk, tekrarlayıcı kısa depresif bozukluk, postpsikotik depresif bozukluk gibi durumlar da DSM-IV'te başka türlü adlandırılmayan depresif bozukluklar içinde sayılmaktadır (Aşkın, 2000).

1. 16 Anksiyete

Anksiyete Türkçe'de anlamı tek sözcükle kapsanamayan, endişe, kaygı, korku, kötü bir beklenti, bunaltı olarak ifade edilen bir duygudur. Açık bir tehdit olmadan ortaya çıkan hoş olmayan, korkuya benzer bir durum olan anksiyete bilinçli olarak farkında olunan, bir dış tehdit ya da tehlike anlamını taşıyan korkudan farklıdır. (Işık, 2008).

Anksiyetenin temel duygulardan olduğu ve Sigmund Freud'un görüşüne göre alt benliğin anında doyurulmasını arzu ettiği isteklerle üst benliğin koyduğu yazılı-yazısız sosyal kurallara uyma sınırı arasında, bilinç dışı cinsel ya da saldırganlık dürtülerinin süperego ya da dış dünya gerçekliği tarafından tehdit olarak değerlendirilmesiyle ortaya çıkan çatışmadan kaynaklandığı bilinmektedir.

Anksiyete yaşamın etkinliği, arzu edilen amaçlara veya doyuma ulaşma, duygusal rahatlığı bozma hallerinde patolojik sayılır. Patolojik durumdaki kişi çoğunlukla sıkıntısının kaynağını bilemez ve herhangi bir obje veya olayı sorumlu tutamaz. Bunun sebebi sıkıntı çıkış kaynağından ayrıldıktan sonra görünümünü değiştirmesi ve kişinin üst benliğinde kabul edilebilecek yeni bir görüntüye veya olaya bağlanmasıdır. Bu ikinci görüntüsü ile sıkıntıya sebep olan şey kabul edilemezlik ve açıklanamamazlık vasfını kaybeder ve kişi tarafından kolayca kabul edilebilir hale gelir (Ziyalar, 2006) .

1. 17 Depresyon- Anksiyete Birlikteliği

Anksiyete ve depresyon konusunda yapılan betimleyici, uzunlamasına, genetik, biyolojik ve tedaviye yanıt çalışmalarından elde edilen bulgularla ikisi arasındaki ilişki konusunda çeşitli açıklayıcı modeller ileri sürülmüştür. (1) Klasik görüşe göre anksiyete ve depresyon bir spektrum içinde yer alan, birbirinden az ya da çok farklı ve bazen birlikte olan sendromlardır,(2) depresyon ve anksiyete belirtileri, temelde ortak bir nedene bağlı olan farklı dışavurumlardır, (3) birisi diğerinin ortaya çıkışını kolaylaştırabilir, (4) anksiyete ve depresyonu ölçen araçlar aslında ortak birçok belirti içerdiklerinden ortaya çıkan sonuç artefakt etkisidir (Gülseren, 2004) .

Bilindiği gibi anksiyete depresyonda en fazla rastlanan belirtilerden birisidir ve buna rağmen irritabl duygu durumunun anksiyeteyi tam olarak kapsamadığı dikkate alındığında, bu önemli belirti DSM ölçütleri arasında yer almıyor görünmektedir. Bunun nedeni DSM sisteminin tanı koyarken olabildiğince özgül belirtileri kapsayıp, bir çok bozuklukta görülebilecek belirtileri ise ölçütler içine katmamasıdır. Buna rağmen depresyonun şiddetini ölçen bir çok objektif ölçekte anksiyete ile ilişkili belirtiler puanları ileri derecede etkilerler ve bu puanlarda tedavi ile sağlanan azalmalar düzelme seviyesinde olduğu belirleyicidirler.

Dünya Sağlık Örgütünün çalışmaları anksiyete bozuklukları ile depresyon birlikteliğinin en sık rastlanan psikiyatrik komorbidite olduğunu göstermiştir . Bir başka çalışmanın sonuçları ise depresif bozukluğu olanların %40'ının birlikte bir anksiyete bozukluğu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca bu iki bozukluk grubu birbirlerinin ortaya çıkışını da kolaylaştırabilirler (Işık, 2008).

1.18 Kadına Yönelik Şiddetin Kadınların Kaygı ve Depresyon Düzeyine Etkileri

Jacquelyn 'e göre fiziksel veya cinsel saldırı olarak tanımlanan yakın partner şiddeti yaygın bir sağlık sorunudur. İstismar edilen kadınlarda yaralanma, kronik ağrılar, depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu gibi sağlık problemlerinin arttığı istismar edilen kadınlarla yapılan çeşitli araştırmalarla belgelenmiştir. Tüm dünyada yapılan araştırmalar, hamile kadınların da şiddete maruz kaldığını ve bu durumdan hem annenin hem de yenidoğanın psikolojik ve fizyolojik sağlığının zarar gördüğünü göstermektedir.

Hamile Latin kadınlarda yakın eş şiddeti ile depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu arasındaki ilişkiyi değerlendiren bir araştırmada, şiddete maruz kalan hamile Latin kadınlarda %38 ile %51 arasında depresyon oranlarına rastlanmış ve depresyonun yakın eş şiddeti ile birlikte ortaya çıkan en yaygın sağlık sorunu olduğu bulgulanmıştır. Çalışmaya katılan 210 kadından 92 sinin (%44) duygusal, fiziksel ya da cinsel istismara maruz kaldığı ortaya konmuştur. Şiddete maruz kalan kadınların %80.4'ü (74 katılımcı) eşlerinin kendilerini tehdit ettiklerini, korkmalarına ve korumasız hissetmelerine neden olduklarını, %71. 7 si (66 katılımcı) eşleri tarafından itildiğini, tokatlandığını, yumruklandığını, tekmelendiğini veya farklı bir şekilde fiziksel zarara uğratıldığını bildirmiştir. Şiddete maruz kalan bu kadınların, şiddete maruz kalmayan kadınlara kıyasla anlamlı derecede iki katı veya daha fazla oranda, depresif semptomlar ve travma sonrası stres bozukluğu semptomları taşıdıkları görülmüştür.

Aile içi şiddet koruması kullanan kadınların depresyon düzeylerini belirlemek için yapılan bir araştırmada depresif semptomların koruma çıkar çıkmaz, korumanın çıkmasından 10 hafta sonra ve 6 ay sonra olmak üzere 3 kere görüldüğü ortaya çıkmıştır.Koruma kararı çıktığı anda kadınların % 83'ünde en az hafif düzeyde depresyona rastlanmış iken, 10 hafta sonra %58 'nin depresyonda olduğu görülmüştür. Bu oran takip eden 6 ayda değişmemektedir. İstismara maruz kalan kadınların korumadan çıkmadan önce 8/12 aylardaki depresyon düzeylerini

belirlemek için geliştirilen boylamsal araştırmada, regresyon analizi sonuçları depresyon başlangıcındaki kadınların, güçsüz ve örselenmiş hissettiklerini ve azalan sosyal desteğin depresyon semptomlarının artmasına neden olduğunu göstermiştir.

Bangladeş'te kentsel toplumda yapılan bir araştırmada somatoform, duygudurum ve uyku bozukluklarının en yaygın görülen ruhsal bozukluklar olduğu bildirilmiştir. Kadınların erkeklere göre daha yüksek yaygınlık oranları gösterdiği belirtilmektedir. Bu araştırmada ilginç bulunan bulgu kadınlar için depresyonu da içeren ruhsal bozuklukların, düşük ve yüksek sosyoekonomik düzey kategorilerinde görülme sıklığı açısından farklı olamamasıdır. Erkekler de ise gelir düzeyi daha fazla olan grupta depresyon yaygınlığı beş kat daha yüksek bulunmuştur. Yazarlar bu sonucu kadınların sahip olduğu biyolojik özellikler ve evrensel anne rolüne odaklanarak açıklamaya çalışmışlarsa da kültürel cinsiyet rolleri, kadın olmaktan kaynaklanan toplumsal eşitsizlikler ve aile içi şiddetin yoğunluğuna da vurgu yapmışlardır (Kaya, 2007).

Aile içi şiddet kuşaktan kuşağa geçmekte ve yalnızca şiddet gören kişiyi değil, tanık olan kişilerin psikolojik durumlarını, özellikle çocukların psikososyal gelişimini etkilemektedir. Çocuklukta aile içi şiddete maruz kalanların ya da tanık olanların kendi yetişkinlik ailelerinde şiddeti daha yüksek oranda saptayan çalışmalar vardır .Türkiye'de kadın sığınma evlerinde yapılan bir çalışmada, şiddet gören kadınların tamamına yakınının çocukken de şiddet gördüğu ve sonradan kendi çocuklarını dövdüğu saptanmıştır .Çocukken şiddete maruz kalma ve tanık olma, psikiyatrik ve fiziksel morbidite nedeni olarak bildirilmiştir (Vahip & Doğanavşargil 2006)

1.19 Problem

Kadınların maruz kaldıkları aile içi şiddet ile, kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri arasında nasıl bir bağ vardır ?

1. 20 Hipotez

Evliliklerinde maruz kaldıkları şiddet nedeniyle kadın sığınma evinde barınan kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri, aile içi şiddete maruz kalmayan kadınlara oranla daha yüksektir.

Evliliklerinde maruz kaldıkları şiddet nedeniyle kadın sığınma evinde barınan kadınların Beck Depresyon Envanteri ve Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği ile belirlenen depresyon ve kaygı düzeyleri ortalamaları, aile içi şiddete maruz kalmayan kadınların ortalamalarından daha yüksektir.

1. 21 Önem

Aile içi şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları beden ve ruh sağlığı problemlerini araştıran çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu araştırmaların sonuçlarında farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu durum, kullanılan örneklem gruplarının ve problemleri saptamak için kullanılan ölçeklerin farklılığından kaynaklanabilir. Çeşitli ülkelerde yapılan bu çalışmaların ortak saptaması aile içi şiddete uğrayan kadınlarda çeşitli psikolojik sorunların ortaya çıktığıdır. Aile içi şiddetin yaş, eğitim durumu, meslek, sosyo-ekonomik durum, çocuk sayısı gözetmeksizin toplumun hemen her kesiminde yaşanan yaygın bir sorun olması nedeniyle konu ile ilgili yapılan bütün bu araştırmalar büyük önem taşımaktadır.

Yapılan araştırmalarda; şiddet denildiği zaman kadınların ilk akıllarına gelenin fiziksel şiddet olduğuna, bazı kadınların da duygusal şiddetten bahsettiğine değinilmiştir. Bu çalışma, şiddet denildiği zaman sadece fiziksel şiddetin anlaşılmasını sağlamaya çalıştığı ve fiziksel şiddet ile birlikte kadınların duygusal, ekonomik ve cinsel şiddete de maruz kaldıklarını ve bu durumun kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ortaya koyduğu için önem arz etmektedir.

Bu araştırma, kadınların maruz kaldıkları şiddet ve bu şiddetin etkileri üzerinde yapılan diğer araştırmalar gibi, değişik şiddet türleri ve bunların kurbanlar

açısından sonuçları ile ilgili entegre istatistikler dahil uygun bilgileri kullanarak derlenmesine katkıda bulunmuştur. Kadına yönelik aile içi şiddet konusu özel hayata ilişkin bilgiler içermesi sebebiyle hassasiyet taşımaktadır. Özellikle Türkiye gibi ataerkil toplumlarda aile içi yaşantının saklı tutulması gerekliliği anlayışından dolayı bu alanda bilgilere ulaşmanın zor olması konu ile ilgili yapılan çalışmaları önemli kılan etkenler arasındadır. Bu araştırmanın, bazı zararlı gelenek ve göreneklerin toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirme doğrultusunda yapılan çalışmalarda olumsuz bir unsur olması nedeniyle etkinliğinin kınlanması, kadına yönelik şiddeti önleme ve çözüm yolları üretme kampanyalarının arttırılması, kız ve erkek çocukların sosyal ve kültürel örüntü, önyargı ve basmakalıp cinsiyet rollerinden kaçınan bir eğitim almaları gerekliliğine yapılan vurguyu destekleyici nitelikte olması ise bu araştırmayı önemli kılan bir diğer etkidir.

1.22 Kapsam ve Sınırlılıklar

Araştırma eşlerinden gördükleri şiddet nedeniyle kadın konuk evlerinde barınan 38 kadın ile eşlerinden şiddet görmeyen 38 kadının kaygı ve depresyon düzeylerinin değerlendirilmesini ve demografik özelliklerinin karşılaştırılmasını kapsamaktadır.

Araştırmanın en önemli sınırlılığı az sayıda katılımcıya ulaşılması olmuştur. Örneklem grubunda yer alabilecek kadın konuk evlerinde barınan fazla sayıda kadına ulaşılabilmiş, fakat örneklem grubu ile eş eğitim düzeyi ve yaşlarda şiddet görmeyen kadına ulaşmak mümkün olmamıştır. Şiddetin herhangi bir türüne hiç maruz kalmamış kontrol grubuna dahil edilecek kadınlara ulaşmak, aile içi şiddetin çok yaygın olması nedeniyle zor olmuştur. Şiddet gören ve görmeyen kadınlar arasında yapılacak karşılaştırmalı araştırmalarda, kontrol grubu oluşturmak bir sınırlılık teşkil etmektedir. Sadece İstanbul'daki konukevlerinde barınan kadınlarla çalışılması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

2.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma, İstanbul Pendik Belediyesi, Küçük Çekmece Belediyesi, Eyüp Belediyesi ve Üsküdar Belediyesi Kadın Konuk Evlerinde eşlerinden gördükleri şiddet nedeni ile barınan kadınlarla, evliliklerinde şiddet görmeyen kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri açısından şiddet yaşama ve yaşamama durumuna göre nasıl etkilendiklerini belirlemeye yönelik karşılaştırmalı bir araştırmadır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Aile içi şiddet nedeniyle kadın sığınma evlerinde barınan kadınların tümü oluşturmuştur.

Araştırmanın örnekleme; İstanbul'da ki izin ve onay alınan dört kurumda, çalışmanın yapıldığı süre içerisinde barınan, belirlenen örneklem grubuna uygun ve çalışmaya katılmayı kabul eden toplam 38 kadın alınmıştır. Örneklem grubu aile içi şiddet yaşadığını belirten daha sonra yapılan ankette yer alan şiddet sorularına verdikleri cevaplarla da şiddet yaşadığı ortaya konmuş olan kadınlardan oluşmaktadır.

Kontrol grubu, şiddet yaşamadığını belirtip anketle de şiddet yaşamadığı belirlenen ve herhangi bir nedenle Kadın Konuk Evinde hiç kalmamış, örneklem grubu ile yaş , eğitim düzeyi ve sosyo- ekonomik düzey durum değişkenleri açısından denkleştirilmiş 38 kadından oluşmaktadır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için gerekli bilgiler üç bilgi toplama aracıyla toplanmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenlerinden biri olan depresyon düzeylerini ölçmek için 'Beck Depresyon Envanteri' (BDE) kullanılmıştır. Diğer

bağımlı değişken olan kaygı düzeylerini ölçmek için ise ‘ Durumluluk ve Sürekli Kaygı Envanteri ‘ (STAI) kullanılmıştır. Bağımsız değişken olarak ele alınan aile içi şiddet yaşama durumuna ve araştırmaya katılan kadınların demografik özelliklerine , ev yaşantılarına ve aile içi şiddeti etkileyebilecek değişkenlere ait özellikleri kapsayan bilgiler de bir ‘ Kişisel Bilgi Formu’ ile toplanmıştır.

2.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Bu form ile deneklerin demografik, sosyo-ekonomik özelliklerine ve evlilik yaşantılarına ait bilgiler, aile içi şiddete yönelik bilgiler ve eşlerinden kendilerine yönelik olarak uygulanan şiddetin boyutlarını ortaya koyan bilgiler toplanmıştır. Yaşanılan şiddetin boyutunu belirlemek için EK A’da belirtilen 28 maddelik bir derecelendirme tablosu kullanılmıştır.

2.3.2 Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Ölçeğin özgün formu Beck ve arkadaşları tarafından hazırlanmıştır. Beck Depresyon Envanteri formunda 21 belirti kategorisinin her biri için dört seçenek vardır. Bu envanter depresyonda görülen duygusal, bilişsel ve motivasyonel belirtileri ölçmektedir. Katılımcıdan uygulama günü de dahil son bir hafta içinde kişinin kendini nasıl hissettiğini en iyi ifade eden cümleyi seçerek işaretlemesi istenir. Her madde 0 ile 3 arasında puan alır. Alınabilecek en yüksek puan 63’tür. Toplam puanın yüksek oluşu depresyon düzeyinin ya da şiddetinin yüksek oluşunu gösterir. On beş yaş üzerindeki kişilere uygulanabilir. Beck Depresyon Envanteri’nin bir örneği EK B’de verilmiştir.

Beck Depresyon Envanteri (BDE) depresyonun 21 belirti kategorisinden oluşmuştur . Tegin (1980) tarafından güvenilirlik çalışması yapılan BDE'nin test tekrar test güvenilirliği $r=.65$, yarıya bölme güvenilirliği $r=.78$ olarak saptanmıştır. Hisli (1988) Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanterinin Depresyon Skalası ile BDE'nin geçerliğini araştırdığı çalışmasında geçerlik katsayısı $r=.63$ olarak bildirilmektedir. (Palabıyıkoglu vd, ‘t.y’: 26-31)

2.3.3 Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri (STAI)

1964 yılında Speilberger ve Gorsuch tarafından geliştirilmeye başlanmış olan envanter ile normal ve normal olmayan bireylerdeki sürekli ve durumluk kaygı düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Envanter maddelerinin hazırlanmasında Catell ve Scheier' in Kaygı Ölçeği , Taylor'ın 'Açık Kaygı Ölçeği' ve Welsh'in Kaygı Ölçeği maddelerinden yararlanılmıştır. Yeni geliştirilen maddeler arasından bu üç ölçek maddeleriyle anlamlı korelasyon gösterenleri seçilmiş, sonra bu maddeler bir grup psikoloji öğrencisine uygulanarak ifadelerin açık olup olmadığı ve test formatı hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin önerileri doğrultusunda format basitleştirilmiş, belirsiz maddeler elenmiş ve sonuçta 124 madde kalmıştır.

Envanterin bu formu 54 üniversite öğrencisine uygulanmış, her bir maddenin 'sürekli kaygı'yı iyi ölçüp ölçmediği 4 dereceli ölçekle; 'durumluk kaygı'yı ölçüp ölçmediği ise 'evet', 'hayır' ve uygulanamaz' şeklindeki ifadelerle değerlendirilmiştir. Bu işlemler sonucu geriye 66 madde kalmıştır.

Altmış altı maddelik ölçek formu 256 üniversite öğrencisine Durumluk ve Sürekli Kaygı ölçeklerinin yönergeleri ile uygulanmıştır. Durumluk Kaygı Ölçeği sınav ortamı ve rahat bir ortam düşünülerek 2 kez uygulanmıştır. Aynı öğrenci grubuna IPAT Sürekli Kaygı Ölçeği ve Taylor'un Açık Kaygı Ölçeği de verilmiştir. Sürekli kaygı yönergesi ile uygulanan ölçeğin maddelerinden, madde-toplam puan korelasyonu 30'dan düşük olanlar atılmıştır. IPAT Kaygı Ölçeği'nin ve Açık Kaygı Ölçeği'nin Z puanları ile Sürekli Kaygı Ölçeği'nin her maddesi karşılaştırılmış; 20'den az korelasyon gösterenler elenmiş, böylece geriye 44 madde kalmıştır.

Kırk dört maddelik bu form 810 üniversite öğrencisine 3 ayrı yönerge ile 3 defa uygulanmıştır. Her uygulama sonucunda nokta çit seri korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Sonuçta geçerli bulunan 20 madde bu envanteri oluşturmuştur. Durumluk Kaygı Ölçeği, bireylerin belirli bir anda belirli koşullarda kendisini nasıl

hissettiğini betimlemesini, içinde bulunduğu duruma ilişkin duygularını dikkate alarak maddeleri cevaplamasını gerektirmektedir..

Öner ve Le Compte (1983) tarafından Türk kültürüne uyarlanan, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarıyla birlikte norm çalışmalarının da oluşturulduğu Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri; 20 maddeden oluşan Durumluk Kaygı Ölçeği ile 20 maddeden oluşan Sürekli Kaygı Ölçeği olmak üzere toplam 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, kısa ifadeler içeren kendini değerlendirme türü bir ölçektir.

Sürekli Kaygı Ölçeği ise; bireyin genellikle kendisini nasıl hissetmesi gerektiğini belirtir. Kuder- Richardson 20 formülünün genelleştirilmiş bir formu olan alpha korelasyonları ile saptanan güvenilirlik katsayılarının; “Sürekli Kaygı Ölçeği” için 0.83 ile 0.87 arasında; “Durumluk Kaygı Ölçeği” için 0.94 ile 0.96 arasında bulunmuştur. Bu elde edilen veriler Türkçe ölçeklerin yüksek madde homojenliği ve iç tutarlılığa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Ölçeği oluşturan maddelerin, güvenilirliği ve geçerliği hakkında ayrıntılı bilgi sağlayan “Item Remainder” korelasyonu tekniğine göre; Türkçe formunun madde güvenilirliği korelasyonları, Sürekli Kaygı Ölçeği için 0.34 il 0.72; Durumluk Kaygı Ölçeği için ise; 0.42 ile 0.85 arasındadır.

Ölçeğin test tekrar test yönteminden elde edilen güvenilirlik katsayıları; Sürekli Kaygı Ölçeği için 0.71 ile 0.86 arasında; Durumluk Kaygı Ölçeği için 0.26 ile 0.68 arasında değiştiğini göstermektedir.

Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğinin Türkçeleştirilmesi deneysel kavram geçerliği ve kriter geçerliği olmak üzere iki ayrı teknikte gerçekleştirilmiştir . (Deniz vd, 2009) Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeğinin bir örneği EK C de verilmiştir.

2.4 Veri Toplama Aracının Uygulanması

Tüm katılımcılara uygulama öncesi araştırma hakkında bilgi verilmiş, gizlilik esası anlatılmış ve onayları alınmıştır. Onayları alınan katılımcılardan tüm sorulara doğru cevap vermeleri, formlara isim yazmamaları istenmiştir. Ölçeklerde anlaşılamayan yerlerde katılımcılara yardımcı olmak amacıyla araştırmacı da ortamda bulunmuştur. Okur-yazar olmayan katılımcılara ölçekler araştırmacı tarafından okunarak uygulanmıştır.

Örneklem grubunu oluşturan kadınlarla, ölçekler Kadın Konuk Evlerinin psikolojik görüşmeler için ayrılan odalarında bireysel olarak görüşülmüştür. Kontrol grubunu oluşturan kadınlara ise ölçekler uygulanırken katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilecekleri ortam sağlanmıştır. Tüm katılımcılara sessiz, rahatsız edilmeyecek ve karşılıklı oturularak görüşmenin rahat yapılabileceği bir ortamda ölçekler uygulanmıştır. Tüm ölçeklerin doldurulması araştırmacı tarafından, kadınlarla yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Yanıtlama esnasında; aşırı duygu yoğunluğu yaşayıp cevaplayamayacak düzeye gelen kadınlarda uygulama durdurulmuş ve kadının uygun olduğu zaman ya da günde kalınan yerden devam edilmiştir.

2.5 Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS for Windows 10.0 istatistik paket programı kullanılmıştır.

3.BULGULAR

Bu bölümde yaşadıkları aile içi şiddet nedeniyle kadın sığınma evinde barınan kadınlarla, aile içi şiddete maruz kalmamış kadınlara ait demografik ve sosyo- ekonomik özelliklerin, kaygı ve depresyon düzeyleri ölçeklerinin puanlarının karşılaştırılması sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur.

3.1 Aile İçi Şiddet Yaşayan ve Yaşamayan Kadınların Karşılaştırılması

3.1.1 Demografik ve Sosyo-Ekonomik Özellikler

Araştırmacı tarafından, kontrol grubu ile örneklemin uyum sağlaması amacıyla, katılımcılara ait yaş ve eğitim durumu değişkenlerinin denkleştirilmesi amaçlanmıştır. Katılımcılara ait ; evlenme biçimi, evlilik süresi, çalışma durumu, eşinin eğitim durumu, eşinin işi, evin geliri gibi diğer özellikler karşılaştırılmış ve sonuçlar aşağıda verilmiştir.

3.1.1.1 Kadınlara İlişkin Özellikler

Yaş:

Şiddet yaşayan kadınların yaş ortalaması ve standart sapmaları Tablo-1' de şiddet yaşayan kadınların yaşlarının frekans dağılımı verilmiştir. Örneklemin yaş ortalaması 32, 3421 'dir.

Tablo-1: Şiddet Yaşayan Kadınların Yaşlarının Frekans Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzdeler Değer	Düzeltilmiş Yüzdeler Değer	Birikimli Yüzdeler Değer
Valid	19,00	1	2,6	2,6
	20,00	2	5,3	7,9
	21,00	2	5,3	13,2
	23,00	3	7,9	21,1
	24,00	1	2,6	23,7
	25,00	1	2,6	26,3
	27,00	1	2,6	28,9
	28,00	2	5,3	34,2
	29,00	1	2,6	36,8
	30,00	2	5,3	42,1
	31,00	1	2,6	44,7
	32,00	4	10,5	55,3
	33,00	4	10,5	65,8
	34,00	1	2,6	68,4
	35,00	1	2,6	71,1
	36,00	1	2,6	73,7
	38,00	2	5,3	78,9
	40,00	2	5,3	84,2
	41,00	1	2,6	86,8
	42,00	1	2,6	89,5
	43,00	1	2,6	92,1
	49,00	1	2,6	94,7
	53,00	1	2,6	97,4
	58,00	1	2,6	100,0
Toplam	38	100,0	100,0	

Şiddet yaşamayan kadınların oluşturduğu kontrol grubunun yaşlarının frekans dağılımı Tablo-2’ de verilmiştir. Kontrol grubunun yaş ortalaması 31.6316 ’ dır. Örneklem grubu ile kontrol grubunun yaş ortalamaları birbirine yakın değerlerdedir.

Tablo-2: Şiddet Yaşamayan Kadınların Yaşlarının Frekans Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzdelerik Değer	Düzeltilmiş Yüzdelerik Değer	Birikimli Yüzdelerik Değer
Valid 19,00	1	2,6	2,6	2,6
21,00	2	5,3	5,3	7,9
22,00	3	7,9	7,9	15,8
23,00	1	2,6	2,6	18,4
24,00	2	5,3	5,3	23,7
25,00	1	2,6	2,6	26,3
26,00	3	7,9	7,9	34,2
28,00	1	2,6	2,6	36,8
30,00	4	10,5	10,5	47,4
31,00	1	2,6	2,6	50,0
32,00	5	13,2	13,2	63,2
34,00	2	5,3	5,3	68,4
35,00	1	2,6	2,6	71,1
36,00	1	2,6	2,6	73,7
37,00	1	2,6	2,6	76,3
38,00	3	7,9	7,9	84,2
39,00	1	2,6	2,6	86,8
40,00	2	5,3	5,3	92,1
43,00	1	2,6	2,6	94,7
55,00	2	5,3	5,3	100,0
Toplam	38	100,0	100,0	

Aile içi şiddet yaşayan ve yaşamayan kadınlar arasında yaş değişkenine göre anlamlı fark olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo-3’de verilmiştir.

Tablo:3 Yaş ile Şiddet Yaşama Durumu Arasındaki Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Gruplar Arası	9,592	1	9,592	,125	,725
Grup İçi	5693,395	74	76,938		
Toplam	5702,987	75			

Yukarıdaki varyans analizi sonuç tablosunda görüldüğü üzere; yaş ile şiddet görme puanı arasında önemli bir ilişki yoktur. Şiddet yaşayan ve yaşamayan kadınlar arasında yaş açısından fark yoktur.

Eğitim Durumu:

Katılımcıların eğitim durumu araştırımcı tarafından denkleştirildiği için, aile içi şiddet yaşayan kadınlarla yaşamayan kadınların eğitim durumu arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. Katılımcıların ,eğitim durumu frekans dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo-4: Eğitim Durumu ile şiddet Yaşama Arasındaki İlişki Frekans Tablosu

	Okur-Yazar Değil	Okur-Yazar	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Toplam
şiddet ,00	3	2	19	6	8	38
1,00	3	2	19	6	8	38
Toplam	6	4	38	12	16	76

0: şiddet yok 1: şiddet var

Örneklem grubundaki kadınların % 7.894' okur yazar değildir, %5.263 '  okur yazar, % 50' si ilkokul mezunu, % 15, 789' u ortaokul mezunu, % 21,052'si lise mezunudur. şiddet yaşamayan kadınların eğitim durumları, örneklem grubundaki kadınlarla denkleştirildiği için aynı yüzdelik değerleri taşımaktadır.

Evlenme Biçimi :

şiddet yaşayan ve yaşamayan kadınların evlenme biçimlerine göre frekans dağılımı Tablo-5'de verilmiştir.

Tablo-5: Evlenme Biçimi ve şiddet Yaşama Durumu Arasındaki İlişki Frekans Dağılım Tablosu

	USUL			Total
	1,00	2,00	3,00	
SİDDET ,00	22	15	1	38
1,00	16	13	9	38
Toplam	38	28	10	76

0: şiddet yok 1:şiddet var

Aile içi şiddete maruz kalmayan kadınların %57,894'ü anlaşarak, %39, 473'ü görücü usulü ile, %2, 631'i diğer biçimlerle evlenmiştir. Şiddet yaşayan kadınların % 42, 105'i anlaşarak, %34,210'u görücü usulü ile, % 23,684'ü diğer biçimlerle evlenmiştir.

Anlaşarak evlenenlerin şiddet görme ortalaması ve standart sapması Tablo-6'da verilmiştir.

Tablo-6: Anlaşarak Evlenenlerin Şiddet Yaşama Durumu Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzelik Değer	Düzeltilmiş Yüzelik Değer	Birikimli Yüzelik
Şiddet	,00	28,9	57,9	57,9
	1,00	16	21,1	42,1
	Toplam	38	50,0	100,0
Missing System	38	50,0		
Toplam				

0 : Şiddet yok 1:Şiddet var

Şiddet görmeyen kadınların anlaşarak evlenme yüzdesi %57,9 'dur. Şiddet gören kadınların anlaşarak evlenme yüzdesi %42,1' dir.

Görücü usulü ile evlenenlerin şiddet görme ortalaması ve standart sapması Tablo-7' de verilmiştir.

Tablo-7: Görücü Usulü İle Evlenenlerin Şiddet Görme Ortalaması ve Standart Sapması Tablosu

	Frekans	Yüzelik Değer	Düzeltilmiş Yüzelik	Birikimli Yüzelik Değer
Valid	,00	15	19,7	53,6
	1,00	13	17,1	46,4
	Total	28	36,8	100,0
Missing System	48	63,2		
Total	76	100,0		

Görücü usulü ile evlenen kadınların %53,6 ' sını şiddete maruz kalmamaktadır, %46,4'ü şiddet görmektedir.

Diğer biçimlerle evlenen kadınların şiddet görme ortalaması ve standart sapması Tablo-8’ de verilmiştir.

Tablo-8: Diğer Biçimlerle Evlenen Kadınların Şiddet Görme Ortalaması ve Standart Sapması

	Frekans	Yüzdeler Değer	Düzeltilmiş Yüzdeler	Birikimli
Valid	1	1,3	10,0	10,0
1,00	9	11,8	90,0	100,0
Total	10	13,2	100,0	
Missing	66	86,8		
System				
Total	76	100,0		

Diğer biçimler ile evlenen kadınların %90’ı şiddete maruz kalmaktadır, %10’u şiddet görmemektedir.

Evlenme biçimlerinin şiddet yaşama durumları açısından karşılaştırılması Tablo-9 da verilmiştir.

Tablo-9: Evlenme Biçimlerinin Şiddet Yaşama Durumları Açısından Karşılaştırılması

(I) USUL	(J) USUL	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
1,00	2,00	-4,3233E-02	,1206	,721	-,2837	,1972
	3,00	-,4789 *	,1722	,007	-,8220	-,1358
2,00	1,00	4,323E-02	,1206	,721	-,1972	,2837
	3,00	-,4357 *	,1784	,017	-,7913	-8,0079E-02
3,00	1,00	,4789 *	,1722	,007	,1358	,8220
	2,00	,4357 *	,1784	,017	8,008E-02	,7913

1,00: anlaşarak 2,00: görücü usulu ile 3,00 :diğer

Tablo- 10: Şiddet Yaşama İle Evlenme Biçimi Arasındaki Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Düzeltilmiş Ortalama	1,873	2	,936	3,991	,023
İntercept	19,672	1	19,672	83,845	,000
USUL	1,873	2	,935	3,991	,023
Hata	17,127	73	,235		
Toplam	38,000	76			
Düzeltilmiş Toplam	19,000	75			

Evlilik Süresi:

Şiddet yaşayan ve yaşamayan kadınların evlilik sürelerinin arasında fark olup olmadığı varyans analizi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo-10' da verilmiştir .

Tablo-11: Şiddet Yaşama Durumu İle Evlilik Süresi Arasındaki Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Gruplar Arası	1,244	5	,249	,981	,436
Grup İçi	17,756	70	,254		
Toplam	19,000	75			

Tablo-11'de görüldüğü üzere şiddet görenlerle görmeyenler arasında evlilik süresi açısından bir fark bulunmamıştır.

Çalışma Durumu:

Şiddet yaşama durumu ile çalışma durumu arasındaki ilişki frekans tablosu Tablo 12'da verilmiştir.

Tablo-12: Şiddet Yaşama Durumu ile Çalışma Durumu Frekans Tablosu

		İŞ		Total
		1,00	2,00	
SİDDET	,00	22	16	38
	1,00	19	19	38
Toplam		41	35	76

0: Şiddet Yok 1: Şiddet Var

Şiddete maruz kalan kadınların çalışma oranı %50'dir. Şiddet yaşamayan kadınların çalışma oranı ise % 57,894'dür. Şiddet yaşamayan kadınların çalışma oranı, şiddete maruz kalan kadınlara göre %7, 894 oranda daha fazladır.

3.1.1.2 Erkeklerle İlişkin Özellikler

Eğitim Durumu:

Şiddet uygulayan ve uygulamayan erkeklerin eğitim durumuna göre frekans tablosu Tablo-13'de verilmiştir.

Tablo-13: Şiddet Uygulayan ve Uygulamayan Erkeklerin Eğitim Durumlarına Göre Frekans Tablosu

	Okur-yazar değil	Okur-yazar	İlkokul Mezunu	Ortaokul Mezunu	Lise Mezunu	Yüksekokul/ Üniversite Mezunu	Toplam
Şiddet ,00		3	10	13	10	2	38
1,00	1	3	14	11	8	1	38
Toplam	1	6	24	24	18	3	76

0 : Şiddet Yok 1: Şiddet Var

Şiddet uygulamayan erkeklerin %7,894'ü okur yazardır. Şiddet uygulayan erkeklerin okur yazarlık oranı da %7,894' dir. Şiddet uygulamayan erkeklerin %26,315'ü ilkokul mezunudur. Şiddet uygulayan erkeklerin %36,824'i ilkokul mezunudur.

Şiddet uygulamayan erkeklerin % 34,210 'u ortaokul mezunudur. Şiddet uygulayan erkeklerin %28,947'i ortaokul mezunudur. Şiddet uygulamayan erkeklerin %26,315'i lise mezunudur. Şiddet uygulayan erkeklerin %21, 052'si lise mezunudur. Şiddet uygulamayan erkeklerin %5.263'ü üniversite mezunudur. Şiddet uygulayan erkeklerin %2.63'ü üniversite mezunudur.

Tablo: 14 Şiddet Uygulayan Erkeklerin Eğitim Durumu Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Düzeltilmiş Ortalama	,597	5	,119	,454	,809
İntercept	6,723	1	6,723	25,574	,000
EĞİTİM	,597	5	,119	,454	,809
Hata	18,403	70	,263		
Toplam	38,000	76			
Düzeltilmiş Toplam	19,000	75			

Çalışma Durumu:

Şiddet uygulayan ve uygulamayan erkeklerin çalışma durumuna göre frekans tablosu Tablo-15'de verilmiştir.

	İşçi	Serbest Meslek	İşsiz	Yevmiyeli	Diğer	Toplam
Şiddet ,00	9	10	6	4	9	38
1,00	11	11	7	2	7	38
Toplam	20	21	13	6	16	76

0: Şiddet Yok 1: Şiddet Var

Tablo15'e göre işçi olarak çalışan erkeklerin % 45'i eşlerine şiddet uygulamazken, % 55' i eşlerine şiddet uygulamaktadır. Serbest meslekte çalışan ya da kendi işi olan erkeklerin % 47, 619'u şiddet uygulamazken , % 52,381'i şiddet uygulamaktadır. İşsiz erkeklerin %46,153'ü eşlerine şiddet uygulamazken, %53,847 'i şiddet uygulamaktadır. Çalışmayan erkeklerin %66,666'sı eşlerine şiddet uygulamazken geri kalan bölümü şiddet uygulamaktadır. Diğer çalışma durumundaki erkeklerin %56,25'i şiddet uygulamazken, % 43, 75'i şiddet uygulamaktadır.

3.1.1.3 Genel Özellikler

Gelir Düzeyi:

Aile içi şiddetin yaşanmadığı evlerin gelir ortalamaları frekans dağılım tablosu Tablo-16' da verilmiştir.

Tablo-16: Aile İçi Şiddetin Yaşanmadığı Evlerin Gelir Ortalamaları Frekans Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzdeler Değer	Düzeltilmiş Yüzdeler Değer	Birikimli Yüzdeler Değer
Valid 1,00	21	55,3	55,3	55,3
2,00	13	34,2	34,2	89,5
3,00	4	10,5	10,5	100,0
Toplam	38	100,0	100,0	

1, 00 : 0- 750 TL 2,00: 750- 1500 TL 3,00 : 1500- 2250 TL

Aile içi şiddetin yaşanmadığı evlerin %55,3'ünün gelir düzeyi aylık 750 TL'nin altında, %34,2' sinin gelir düzeyi aylık 750-1500 TL arasında, %10.5'nin aylık geliri 1500-2250 TL arasındadır.

Aile içi şiddetin yaşandığı evlerin gelir ortalamaları frekans dağılım tablosu Tablo-17' de verilmiştir.

Tablo-17: Aile İçi Şiddetin Yaşandığı Evlerin Gelir Ortalamaları Frekans Dağılım Tablosu

	Frekans	Yüzdeler Değer	Düzeltilmiş Yüzdeler Değer	Birikimli Yüzdeler Değer
Valid 1,00	16	42,1	42,1	42,1
2,00	20	52,6	52,6	94,7
3,00	2	5,3	5,3	100,0
Toplam	38	100,0	100,0	

1, 00 : 0- 750 TL 2,00: 750- 1500 TL 3,00 : 1500- 2250 TL

Aile içi şiddetin yaşandığı evlerin %42,1'inin gelir düzeyi aylık 750 TL'nin altında, %52,6' sının gelir düzeyi aylık 750-1500 TL arasında, %5.3'nün aylık geliri 1500-2250 TL arasındadır.

3.1.2 Depresyon ve Kaygı Düzeyine İlişkin Bulgular

Kadın konuk evlerinde maruz kaldıkları aile içi şiddet nedeniyle barınan toplam 38 katılımcının Beck Depresyon Envanteri'nden aldıkları toplam puan 968'dir. Şiddete maruz kalan kadınların depresyon envanterindeki ortalamaları ise 25, 473'tür. Şiddete maruz kalmamış ve hiç kadın konuk evinde barınmamış olan 38 katılımcının depresyon envanterinden aldıkları toplam puan 193, ortalamaları ise 5,0782 dir.

Tablo-18: Kadınların Şiddet Yaşama Durumuna Göre BDE Puanlarının Varyans Analizi

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Düzeltilmiş Ortalama	8955,592	1	,936	8955,592	,000
İntercept	16241,066	1	19,672	16241,066	,000
ŞİDDET	8955,592	1	,935	8955,592	,000
Hata	4596,342	74	,235	62,113	
Toplam	29793,000	76			
Düzeltilmiş Toplam	13551,934	75			

Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri'nden (STAI) şiddete maruz kalan kadınların aldıkları toplam puan 3673, ortalamaları ise 96,657'dir. Evliliklerinde şiddete maruz kalmayan kadınların kaygı ölçeğinden aldıkları toplam puan 2298, ortalamaları ise 60,475'dir.

Tablo-19: Kadınların Şiddet Yaşama Durumuna Göre STAI Puanlarının Varyans Analizi

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p.
Düzeltilmiş Ortalama	4441,592	1	4441,592	46,381	,000
İntercept	591186,961	1	591186,961	6173,451	,000
ŞİDDET	4441,592	1	4441,592	46,381	,000
Hata	7086,447	74	95,763		
Toplam	602715,000	76			
Düzeltilmiş Toplam	11528,039	75			

4. DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMA

Bu araştırmada aile içi şiddete maruz kalan kadınlar ile şiddete maruz kalmayan kadınlar yaş ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından denkleştirilmiştir. Aile içi şiddete maruz kalan örneklem grubundaki kadınların yaşları 19 ile 58 arasında değişmektedir. Şiddet görmeyen kadınların yaşları ise 19 ile 55 arasındadır. Bu nedenle, aile içi şiddet yaşanmasında yaşın artması veya azalması etkili değildir. Her yaş grubundan kadın şiddete maruz kalabilmektedir. Şiddete maruz kalan kadınlarla denk yaşlarda aile içi şiddet yaşamamış kadınlar ise yaş ile şiddet görme arasında ilişki kurulamayacağını göstermektedir.

Çalışmaya katılan, aile içi şiddete maruz kalmış kadınların % 7.894'ü okur yazar değildir, %5.263 'ü okur yazar, % 50' si ilkokul mezunu, % 15, 789' u ortaokul mezunu, % 21,052'si lise mezunudur. Bu veriler araştırma kapsamındaki şiddet gören kadınların %78.946'sının en fazla ortaokul mezunu olduğunu ortaya koymaktadır. Şiddete maruz kalmayan kadınların eğitim durumları yüzde oranları, araştırmacı tarafından şiddete maruz kalan kadınların ki ile denkleştirilmiştir. Araştırmaya katılan şiddet görmüş kadınlar arasında üniversite mezunu olmaması üniversite mezunlarının şiddet görmediğini göstermemektedir. Ancak üniversite mezunlarının kadın konuk evlerinde araştırmanın yapıldığı süre içerisinde barınmadıkları veya kadın konuk evlerinde barınmaya ihtiyaç duymayacak ekonomik yeterlilikte oldukları düşünülebilir.

Şiddet uygulayan erkeklerin eğitim düzeyleri ise şiddet uygulamayan erkeklere göre daha düşüktür. Şiddete maruz kalma açısından kadınların eğitim düzeyi bir fark oluşturmazken, erkeklerin eğitim düzeyi arttıkça uyguladıkları şiddet azalmaktadır. Buna karşın araştırmada kapsamındaki okur yazar, okur yazar olmayan, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu ve üniversite mezunu olmak üzere her eğitim düzeyindeki erkek grubundan eşine şiddet uygulayan erkeğe rastlanmaktadır.

Şiddet görmeyen kadınların anlaşarak evlenme yüzdesi %57,9 'dur. Şiddet gören kadınların anlaşarak evlenme yüzdesi %42,1' dir. Görücü usulü ile evlenen kadınların %53,6 ' sı şiddete maruz kalmamaktadır, %46,4'ü şiddet görmektedir. Diğer biçimler ile evlenen kadınların %90'ı şiddete maruz kalmaktadır, %10'u şiddet görmemektedir. Evlenme biçimi ile şiddet görme arasındaki ilişki incelediğinde her gruptaki kadının şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Anlaşarak evlenen kadınların şiddet görme oranı görücü usulü ile evlenen kadınlara göre %4 oranında, diğer biçimlerde evlenen kadınlara göre ise %47.9 daha düşüktür.

Katılımcıların çalışma durumu incelendiğinde şiddete maruz kalan kadınların çalışma oranlarının %50 olduğu gözükmemektedir . Şiddet yaşamayan kadınların çalışma oranı ise % 57,894'dür. Şiddet yaşamayan kadınların çalışma oranı, şiddete maruz kalan kadınlara göre %7, 894 oranda daha fazladır. Çalışan kadınların, çalışmayanlara göre daha az şiddet gördüğü söylenebilir. Ancak çalışan kadınların şiddet görme oranı da yüksektir. Çalışma durumunun şiddet yaşama ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu söylenemez.

Araştırmaya katılan çalışan erkeklerin % 45'i eşlerine şiddet uygulamazken, % 55' i eşlerine şiddet uygulamaktadır. Serbest meslekte çalışan ya da kendi işi olan erkeklerin % 47, 619'u şiddet uygulamazken , % 52,381'i şiddet uygulamaktadır. İşsiz erkeklerin %46,153'ü eşlerine şiddet uygulamazken, %53,847 'i şiddet uygulamaktadır. Çalışmayan erkeklerin %66,666'sı eşlerine şiddet uygulamazken geri kalan bölümü şiddet uygulamaktadır. Diğer çalışma durumundaki erkeklerin %56,25'i şiddet uygulamazken, % 43, 75'i şiddet uygulamaktadır.

Şiddet yaşayan ve yaşamayan kadınlar evlilik süreleri açısından karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bazı araştırmalarda kadınların evliliklerinin ilk yıllarında daha fazla şiddet gördükleri belirlenmiştir. Evliliğin ileri aşamalarında şiddetin azalması, zamanla kadınların eşlerini ve ailelerini tanıması ve davranış değişikliğinde bulunarak şiddetten korunması ile açıklanmıştır. Bu araştırmaya katılan şiddete maruz kalmış kadınların evlilik süreleri ile yaşadıkları şiddet yoğunluğu arasında bir ilişki göze çarpmamaktadır.

Gelir düzeyi ile aile içi şiddet arasında belirleyici bir ilişki bulunmamıştır. Aile içi şiddetin yaşanmadığı evlerin %55,3'ünün gelir düzeyi aylık 750 TL'nin altında, %34,2' sinin gelir düzeyi aylık 750-1500 TL arasında, %10,5'nin aylık geliri 1500-2250 TL arasındadır. Aile içi şiddetin yaşandığı evlerin %42,1'inin gelir düzeyi aylık 750 TL'nin altında, %52,6' sının gelir düzeyi aylık 750-1500 TL arasında, %5,3'nün aylık geliri 1500-2250 TL arasındadır.

Evliliklerinde aile içi şiddete maruz kalan kadınların kaygı ve depresyon düzeyleri, şiddet görmeyen kadınlara kıyasla önemli derecede yüksek çıkmıştır. Şiddete maruz kalan kadınların depresyon envanterinde ki ortalamaları 25, 473'tür. Şiddete maruz kalmamış ve hiç kadın konuk evinde barınmamış olan katılımcıların depresyon envanterinden aldıkları puan ortalamaları ise 5,0782 dir. Şiddete maruz kalan kadınların kaygı envanteri puan ortalaması 96,657'dir. Evliliklerinde şiddete maruz kalmayan kadınların kaygı ölçeği puan ortalaması ise 60,475'dir.

Eşlerinden şiddet gören kadınlar şiddete maruz kaldıklarında fiziksel ağrı, bedenin çeşitli bölgelerinde acı, yanma ve uyuşukluk hissettiklerini söylemişlerdir. Değersizlik, öfke, kızgınlık, suçluluk, pişmanlık duyguları yaşadıklarını belirtmişlerdir. Eşyaları kırmak, dökmek, fırlatmak istediklerini, kendilerine ve/ veya eşlerine zarar vermek arzusu ve ağlama arzusu duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tüm bu bilgiler literatürde ki konu ile ilgili araştırmaları destekler niteliktedir ve göstermektedir ki; aile içi şiddet yaş, eğitim durumu, sosyo-ekonomik durum, evlilik süresi gözetmeksizin toplumun hemen her kesiminde yaşanan yaygın bir toplumsal sorundur. Aile içi şiddete maruz kalan kadınlar ciddi ruh sağlığı problemleri yaşamaktadırlar. Bu araştırmada da aile içi şiddete uğrayan kadınlarla ilgili çeşitli ülkelerde yapılan araştırmaların ortak sonucu olan şiddete maruz kalan kadınlarda çeşitli psikolojik sorunların ortaya çıktığı saptaması pekiştirilmiştir.

4.1 Öneriler

Kız ve erkek çocukların, sosyal ve kültürel örüntü, önyargı ve basmakalıp cinsiyet rollerinden kaçınan ve özgüvenlerinin geliştirilmesine yönelik temel eğitim almaları sağlanmalıdır. Kız çocukları, erkek kardeşleri ya da ağabeyleri tarafından

yönetilmemeli ve ya onlara hizmet etmesi zorunlu bireyler olarak düşünülmemelidir. Erkek çocukları ise, kız kardeşleri ve ya ablalarından farklı bir konumda olmadıkları ve onları yönetmemeleri konusunda bilinçlendirilmelidir.

Bazı gelenek ve göreneklerin, toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirme doğrultusunda yapılan çalışmalarda olumsuz bir unsur olması nedeniyle etkinliğinin kırılması gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirmek üzere kısa ve uzun vadeli, zaman sınırlı hedefler konulmasının ve yeterli insan gücü ile mali kaynak tahsis edilmesinin ataerkil toplumlarda görülen kadına yönelik şiddetin azalmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

Kadın eğitimi ve yetişkin kadın eğitiminin önemine yapılan vurgu, erkeğin eğitimi için de yapılmalıdır. Kadınlarla birlikte, erkekler de bilinçlendirilmeli ve erkeklerin eylemlerinden sorumlu olmaları gerektiği vurgulanmalıdır. Erkekleri şiddet mekanizmalarını tahlil edip çözmeye ve farklı bir davranış tarzı benimseye teşvik ederek, kadınlara yönelik erkek şiddeti konusunda duyarlılık artırıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Şiddetin ne olduğu, değişik şiddet türleri ve bunların kurbanları üzerindeki etkileri mevcut bütün medya organları kullanılarak halka sunulmalıdır. Şiddet denildiği zaman akla sadece tekme, tokat, dayak gibi fiziksel şiddetin bazı türlerinin gelmesi engellenmeli ve bireyler fiziksel, duygusal, ekonomik, cinsel şiddet ve ihmal konusunda bilgilendirilmelidir.

Şiddet uygulayan erkeklerin şiddet uyguladıklarını ve bunun tek çözüm yolu olmadığını kabul etmeleri ve bu davranışı düzeltmek istemeleri sağlanmalıdır. Kadına yönelik şiddeti önleme kampanyalarında erkeklere de görev verilmeli, ulaşılabilirse şiddet uygulayan erkeklere de grup terapileri yapılmalı, farklı bakış açısı kazanmaları için destek verilmelidir.

Şiddete maruz kalan kadınların yaşadığı sıkıntıları anlatmalarına engel olan faktörlerin azaltılması amaçlanmalıdır. Şiddet gören kadınların, kendilik algıları ve yaşadığı durumu değerlendirmeleri olumsuz etkilenmektedir. Şiddet gören kadınların

yaşadığı ortak süreçler ve duygu durum değişiklikleri hakkında bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmelidir.

Türkiye genelinde, tüm illeri kapsayacak ve fazla sayıda katılımcı ile çalışılacak, kadına yönelik şiddet konulu araştırmalar yapılmalı ve elde edilen sonuçlar uluslar arası örnekleme karşılaştırılmalıdır. Elde edilen bulgular arasındaki farklar ve farkların olası nedenleri incelenmelidir. Araştırmaların sonucu doğrultusunda mevcut sorunları en aza indirmeye yönelik projeler başlatılmalıdır.

Kadın konuk evlerinde çalışan personellerin uzman ve şiddet ile travma süreçleri hakkında eğitilmiş olmalarına önem verilmelidir. Kadın konuk evlerinin artırılması, eksiklerinin tamamlanması, yeterli sayıda ve nitelikte personelle hizmet vermeleri sağlanmalıdır. Şiddete maruz kalan kadına, kadın konuk evine sığındığında şiddetten uzaklaşmış olmasının olumlu etkilerini ve psikolojik problemlerinin azaldığını hissettirebilecek hizmet kalitesi sunulmalıdır.

Kadın konuk evlerinde kalan kadınların birçoğu çocuklarıyla birlikte kalmakta bu nedenle çocukların yaş gruplarına uygun şartlarda yaşama imkanı sağlanmalıdır. Kadınlara ve konuşabilecek, anlayabilecek yaştaki çocuğuna bireysel ve grup terapileri yapılmalıdır. Kadın Konuk Evleri Yönetmeliği gereğince kadın sığınma evlerine alınmayan, bulaşıcı hastalığı olan, akli dengesi bozuk, alkol/madde bağımlılığı olan kadınlar alınmamaktadır. Bu özelliğe sahip kadınların da gerekli sağlık kuruluşlarına sevki sağlanmalı ve tedavileri bittiğinde ise onlara da kalacak yer ayarlanması gerekmektedir.

Şiddete uğramış kadınlar sağlık kuruluşlarına başvurduklarında sağlık hizmeti verenler, kadınlara yaşadıkları şiddet hakkında nasıl soru soracaklarını öğrenmelidir. Hekim ve hemşire hasta tanılama formlarına şiddete yönelik sorular eklenmelidir.

Özellikle acil servisler, kadın doğum ve psikiyatri polikliniklerinde tanılama yapılırken şiddet sorgulanmalıdır. Şiddet olguları tespit edildiğinde kadına muayene bulgularının yazılı olduğu rapor mutlaka verilmelidir. Sağlık kuruluşları tarafından şiddet, şiddetten korunma ve kadın yardım hatları konusunda broşürler hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Akçer, Z. (2006). ‘‘Aile İçi Şiddete Maruz Kalan Kadınlar ; Diyarbakır Örneği’’ Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [http://tez2.yok.gov.tr/\(4.01.2009\)](http://tez2.yok.gov.tr/(4.01.2009))

Altun, M. (2006). ‘‘ Denizli İli Kırsalında Bir Sağlık Ocağı Bölgesinde 15-49 Yaş Evli Kadınların, Fiziksel Şiddet Görme Durumları ve Kadınların Şiddete İlişkin Tutumları’’ Yüksek Lisans Tezi, Denizli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, [http://tez2.yok.gov.tr/\(8.12.2008\)](http://tez2.yok.gov.tr/(8.12.2008))

Aslan H, Avcı A. (1994). ‘‘Kadınların esleri tarafından fiziksel istismarı’’. *3P Dergisi* (Sayı 2), 354-360.

Aşkın, R. (2000). Depresyonun klinik alttipleri. *Duygudurum dizisi* , 2, 53- 63.

Aydemir, Ö. & Köroğlu, E. (Ed.). (2009). *Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği

Çetiner, G. (2006). ‘‘Aile İçi Şiddet Yaşayan Kadınlarda Cinsel Sorunlar ve İntihar Olasılığı’’ Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, [http://tez2.yok.gov.tr/\(11.12.2008\)](http://tez2.yok.gov.tr/(11.12.2008))

Çiftçi, Ö. (2007). ‘‘ Yaşadıkları Şiddet Nedeniyle Sığınma Evlerine Başvuran Kadınların Umutsuzluk, Depresyon ve Üreme Sağlığı Durumlarının Değerlendirilmesi’’ Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/> (19.01.2009)

Daloğlu H., Varol N., Varol Ş. (2005) . ‘‘Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Yasal Açından Değerlendirilmesi’’, *Adli Tıp Bülteni*, 5 (3), 224-229.

Davison, C. & Neale, J. (2004). Duygudurum bozuklukları. *Anormal Psikolojisi* , (234-272) .Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları

Demirbaş, F. (2006). ‘ ‘ *Aile Bireylerine Karşı Fena Muamele*’ ’ Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/> (8.12.2008)

Deniz, E., Dilmaç, B. ve Arıca, T.(2009) . ‘ ‘ Engelli Çocuğa Sahip Olan Ebeveynlerin Durumluk- Sürekli Kaygı ve Yaşam Doyumlarının İncelenmesi’ ’ ,*Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi*, (sayı :1), 958.

Doğanavşargil, Ö., Vahip I. (2006). Aile içi fiziksel şiddet ve kadın hastalarımız. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17 (2), 107-114.

Doğanavşargil, Ö., Vahip, I. (2007). ‘ ‘ Fiziksel Eş Şiddetini Belirlemede Klinik Görüşme Yöntemi’ ’, *Klinik Psikiyatri Dergisi* (sayı: 10), 125-136.

Er, E. (2006). ‘ ‘*Sinemada Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz*’ ’ Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/>(4.01.2009)

Ergönen, A., vd (2009), ‘ ‘Kadına Yönelik Şiddet’ ’, http://www.istabip.org.tr/media/upload/klinik_2009_22/15.pdf, (10.05.2009)

Giddens, A. (2000). Aile evlilik ve kişisel yaşam. *Sosyoloji*, (148- 180). Ankara: Ayraç Yayınevi

Gülseren, Ş. (2004). Depresyon ve anksiyete. *Klinik Psikiyatri* 1, 5-13.

Halıcı, Ç. (2007). ‘ ‘*Gazete Haberlerinde Kadına Yönelik Şiddet : Posta ve Takvim Gazetelerinde Kadına Yönelik Şiddet Haberleri Üzerine Bir Araştırma*’ ’, Doktora Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/> (4.01.2009)

Hıdıroğlu, S. (2006), ‘ ‘Kadın ve Çocuklara Karşı Fiziksel Şiddeti Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi: İstanbul’da Sağlık Ocağı Tabanlı Bir Çalışma’ ’, <http://www.emekdunyasi.net/upload/data/File/siddet.pdf> (8.01.2009)

Işıloğlu, B. (2006). “*Anksiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddetin Sosyodemografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi*”, Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi 12. Psikiyatri Birimi, [http://tez2.yok.gov.tr/\(11.12.2008\)](http://tez2.yok.gov.tr/(11.12.2008))

Işık, E., Taner, E. & Işık, U. (2008). *Güncel Klinik Psikiyatri*. Ankara: Asimetrik Paralel

Jacquelyn, C. (2002). Health consequences of intimate partner violences. *The Lancet*, 359, 1331-1336.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü., (2007) . *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı*, Başbakanlık Yayınları, Ankara.

Karataş, B, vd (2006), “ Kırsal Kesim Kökenli Kadınların Aile İçi Şiddete İlişkin Görüşleri”,http://cws.emu.edu.tr/en/conferences/2nd_int/pdf/Karatas%20B.%20Derebent%20E.%20Yuzer%20S.%20Yigit%20R.%20Ozcan%20A..pdf, (10.01.2009)

Kaya, B. (2007). Depresyon : Sosyo ekonomik ve kültürel pencereden bakış. *Klinik Psikiyatri*, 10 (6), 11-20.

Kocacık, F. (2003).“ Şiddet Olgusu Üzerine” , *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, (sayı: 1), 1-7 .

Özmen, S. (2004) . “Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları” , *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. (sayı: 2), 27-39.

Öztürk, O. (2002). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Yayınları

Palabıykoğlu, R., vd. “ t.y” . “ Yaşlılarda Depresyon Ve Yaşam Doyumu” , *Kriz Dergisi* (sayı:1) , 26-31.

Rodriguez, M., Heilemann, M., Fielder, E., Ang, A., Nevarez, F., Mangione, C. (2008). Intimate partner violence, depression and PTSD among pregnant Latina women. *Annals of Family Medicine* 6 (1), 44-52.

Şahin, N., vd . (2008) . “ Sağlık Çalışanların Aile İçi Şiddet Deneyimleri ve Bu Konudaki Yaklaşımlarının Belirlenmesi” , *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* (sayı : 2), 17-31.

Taş, A., vd (1997), “ Şiddeti İçselleştiren Kadın Profili: Türkiye İçin Nicel Bir Yaklaşım”, http://www.die.gov.tr/tkba/English_TKBA/makaleler.htm, (11.12.2008)

Taşçı, N. (2003). “*Ebelerin Aile İçinde Kadına Uygulanan Şiddette Mesleki Rollerine İlişkin Tutumları*”, Yüksek Lisans Tezi, Denizli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/> (11.12.2008)

Uçar, M. (2007). “ *İstanbul Ümraniye İlçesi Kazım Karabekir Mahallesinde Yaşayan Kadınların Şiddet Tanımları ve Şiddete Yaklaşımlarının Belirlenmesi*” Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, <http://tez2.yok.gov.tr/>(19.01.2009)

Uluğ, İ. (2005). “Ailenin Korunmasına Dair Kanun Çerçevesinde Aile İçi Şiddetin Önlenmesi”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* , (sayı:6) 437-457.

Ünal, G. (2005), “Aile İçi Şiddet”, *Aile ve Toplum Dergisi*, [http:// www. aile.gov. tr/dergi/?Id=12](http://www.aile.gov.tr/dergi/?Id=12), (21.12.2008)

Yalom, I.D & Glick, I. (Ed.). (2006). *Depresyon Terapisi*. İstanbul: Prestij Yayınları

Ziyalar, A. (2006). *Erişkin Psikopatolojisi*. İstanbul: Yüce Yayınevi

EK A

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sayın katılımcı;

Bu çalışma, kadınların aile içi şiddet yasadıklarında, çeşitli duygu ve davranışlarının nasıl etkilendiğini araştırmayı amaçlamaktadır.

Araştırmanın hedefine ulaşabilmesi için ankete vereceğiniz cevaplardaki içtenliğiniz büyük önem taşımaktadır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilerinize yönelik bir form ve esinizle olan ilişkinizde şiddet yasayıp yaşamadığınızı değerlendiren bir ölçek, ikinci bölümde ise bazı duygu ve davranışlarınızı inceleyen bir ölçek yer almaktadır. Hiçbir şekilde isim vermeniz gerekmemektedir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Psikolog Dilara Kazancı

1- Kaç yaşındasınız?

2- Eğitim durumunuz nedir?

1 () okur yazar değil	4 () ortaokul mezunu
2 () okur yazar	5 () lise mezunu
3 () ilkokul mezunu	6 () yüksek okul/üniversite mezunu

3- Medeni durumunuz nedir?

1 () nikahsız birlikte yaşıyor.	4 () sadece imam nikahı var
2 () sadece resmi nikahı var .	5 () nikahlı birlikte yaşamıyor
3 () boşanmış/dul.	6 () nikahlı ve birlikte yaşıyor

4- Kaç yıldır berabersiniz/evlisiniz?

-Nikahtan önceki beraberlik yıl

-Evlilik süresi yıl

5- Esinizle hangi usulle evlendiniz?

1 () anlaşarak 2 () görücü usulüyle 3 () diğer.....

6- Bu evlilik kaçınıcı evliliğiniz?

7- Önceki evliliğiziziz bitme nedeni nedir?

8- Bu evlilik esiniziziz kaçınıcı evliliği?

9- Esiniziziziz baska karısı var mı?

1 () yok 2 () var

10- Gelir getirici bir iş yapıyor musunuz? Belirtiniz

1 () evet 2 () hayır

• 10.soruya cevabınız “evet” ise 11. ve 12. soruları da cevaplayınız,
“hayır” ise 13. soruya geçiniz.

11- Aylık ortalama kazancınız ne kadar?

12- Eşiniziziziz elde ettiğiziziz kazancı harcama biçiminiz nasıldır?

1 () getirip esime veririm harcamalara o karar verir.

2 () esimin geliriyle kendi gelirim birleştiririm ve harcamalara birlikte karar veririz.

3 () gelirim tamamlamını kendim harcarım.

4 () kendi eksiklerimi tamamlayıp kalanını esime veririm.

5 () diğer. Belirtiniz

13- Esiniziziziziz eğitimi durumu nedir?

1 () okur yazar değil

4 () ortaokul mezunu

2 () okur yazar

5 () lise mezunu

3 () ilkokul mezunu

6 () yüksek okul/üniversite mezunu

14- Esiniziziziziz ne iş yapar?

1 () işçi

4 () işsiz

2 () memur

5 () yevmiyeli

3 () serbest, kendi isinde çalışıyor 6 () diğer

15- Evin ortalama aylık geliri ne kadardır?

16- Oturduğunuz ev kendinizin mi?

1 () evet esimin 3 () hayır benim akrabalarımın 5) esimin akrabasının

2 () evet benim 4 () hayır kiracıyız

17- Oturduğunuz/ev tipi nedir?

1 () gecekodu 3 () müstakil ev (imarlı, gecekodu olmayan)

2 () apartman dairesi 4 () diğer.....

18- Esinize ve size ait evin diğer bölümlerinden bağımsız bir yatak odanız var mı?

1 () var 2 () yok

19- Ailenize ait taşınır ve taşınmaz mallar var ise kimin üzerine kayıtlıdır?

Kendisinin Kocasının Diğer

Ev

Araba

Diğer

20- Kaç yıldır bu şehirde yaşıyorsunuz?

21- Çocuğunuz var mı?

1 () yok 2 () var (sayısı:.....)

22- Esinizin sizinle yaşayan başka çocuğu var mı?

1 () yok 2 () var (sayısı:.....)

24- Esiniz size şiddet içeren davranışlarda bulunuyor mu?

1 () evet

2 () hayır

Cevabınız evet ise,

Fiziksel şiddet uyguluyor mu?

- tokat atmak, vurmak, yumruklamak, tekme atmak
- ısırarak
- boğmaya çalışmak
- fiziksel kuvvet kullanarak evden çıkmasına veya eve girmesine engel olmak
- bıçak veya silah gibi aletlerle tehdit etmek

Duygusal şiddet uyguluyor mu?

- duygu ve düşüncelerinizi açıkça ifade etme özgürlüğünüzü kısıtlamak
- istediğiniz gibi giyinme özgürlüğünü kısıtlamak
- yakınlarınızla görüşmenizi ve iletişiminizi yasaklamak
- bağırarak
- başkalarının önünde küçük düşürücü davranışlarda bulunmak
- aşağılamak
- küfretmek
- kıskançlık
- şüphencilik
- devamlı eleştirme

Cinsel şiddet uyguluyor mu?

- sizinle isteğiniz dışında zorla ilişkide bulunmak
- istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak
- cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak
- fuhşa zorlamak

Ekonomik şiddet uyguluyor mu?

- çalışmanıza engel olmak, izin vermemek
- iş yaşantınızda ilerlemenize yardımcı olabilecek fırsatları değerlendirmenize engel olmak
- çok kısıtlı harçlık vermek
- erkeğin çalışmaması ve kadını çalıştırıp, kadının maaşı ile evi geçindirmesi
- evi zaman zaman terk ederek giderlerle hiç ilgilenmemek

25- Eşiniz size şiddet uyguladığında neler hissediyorsunuz?

- fiziksel ağrı
- bedeninin çeşitli bölgelerinde acı, yanma, uyuşukluk
- titreme
- değersizlik
- öfke, kızgınlık
- suçluluk
- pişmanlık
- ağlama arzusu
- eşyaları kırmak, dökmek, fırlatmak istemek
- kendine zarar verme arzusu
- eşine zarar verme arzusu

26- Evi terk etmeyi, boşanmayı hiç düşündünüz mü?

1 evet 2 hayır

Denediniz mi?

1 evet 2 hayır

27- Siz kimden/kimlerden şiddet gördünüz/görüyorsunuz?

- 1 es
- 2 baba
- 3 anne
- 4 ağabey, erkek kardeş
- 5 kayın valide
- 6 kayın peder
- 7 kayın birader
- 8 kendi çocukları
- 9 diğer

28- Çocuklarınız şiddete uğruyor mu? Kimden/kimlerden belirtiniz.

EK B

BECK DEPRESYON ENVANTERİ (BDE)

Değerli katılımcı;

Aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, bugün dahil geçen hafta içinde kendinizi nasıl hissettiğinizi en iyi anlatan cümleyi seçiniz.

1.

- (a) Kendimi üzgün hissetmiyorum.
- (b) Kendimi üzgün hissediyorum.
- (c) Her zaman için üzgünüm ve kendimi bu duygudan kurtaramıyorum.
- (d) Öylesine üzgün ve mutsuzum ki dayanamıyorum.

2.

- (a) Gelecekte umutsuz değilim.
- (b) Geleceğe biraz umutsuz bakıyorum.
- (c) Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok.
- (d) Benim için bir gelecek yok ve bu durum düzelmeyecek.

3.

- (a) Kendimi başarısız görmüyorum
- (b) Çevremdeki bir çok kişiden daha fazla başarısızlıklarım oldu sayılır.
- (c) Geriye dönüp baktığımda çok fazla başarısızlığımın olduğunu görüyorum
- (d) Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum

4.

- (a) Her şeyden eskisi kadar zevk alabiliyorum.
- (b) Her şeyden eskisi kadar zevk alamıyorum.
- (c) Artık hiçbir şeyden gerçek bir zevk alamıyorum.
- (d) Bana zevk veren hiçbir şey yok. Her şey çok sıkıcı.

5.

- (a) Kendimi suçlu hissetmiyorum.
- (b) Arada bir kendimi suçlu hissettiğim oluyor.
- (c) Kendimi çoğunlukla suçlu hissediyorum
- (d) Kendim her an için suçlu hissediyorum.

6.

- (a) Cezalandırıldığımı düşünmüyorum
- (b) Bazı şeyler için cezalandırılabilceğimi hissediyorum
- (c) Cezalandırılmayı bekliyorum.
- (d) Cezalandırıldığımı hissediyorum

7.

- (a) Kendimden hoşnutum
- (b) Kendimden pek hoşnut değilim.
- (c) Kendimden hiç hoşlanmıyorum.
- (d) Kendimden nefret ediyorum.

8.

- (a) Kendimi diğer insanlardan daha kötü görmüyorum.
- (b) Kendimi zayıflıklarım ve hatalarım için eleştiriyorum.
- (c) Kendim hatalarım için çoğu zaman suçluyorum.
- (d) Her kötü olayda kendimi suçluyorum.

9.

- (a) Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
- (b) Bazen kendimi öldürmeyi düşünüyorum ama bunu yapmam.
- (c) Kendimi öldürmeyi isterim.
- (d) Bir fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.

10.

- (a) Her zamankinden daha fazla ağladığımı sanmıyorum.
- (b) Eskisine göre şu sıralarda daha fazla ağlıyorum.
- (c) Şu sıralarda her an ağlıyorum.
- (d) Eskiden ağlayabilirdim ama şu sıralarda istesem de ağlayamıyorum.

11.

- (a) Her zamankinden daha sinirli değilim.
- (b) Her zamankinden daha kolayca sinirleniyorum. .
- (c) Çoğu zaman sinirliyim.
- (d) Eskiden sinirlendiğim şeylere bile artık sinirlenemiyorum.

12.

- (a) Diğer insanlara karşı ilgimi kaybetmedim.
- (b) Eskisine göre insanlarla daha az ilgiliyim.
- (c) Diğer insanlara karşı ilgimin çoğunu kaybettim.
- (d) Diğer insanlara karşı hiç ilgim kalmadı.

13.

- (a) Kararlarımı eskisi kadar kolay ve rahat verebiliyorum.
- (b) Şu sıralarda kararımı vermeyi erteliyorum.
- (c) Kararımı vermekte oldukça güçlük çekiyorum.
- (d) Artık hiç karar veremiyorum.

14.

- (a) Dış görünüşümün eskisinden daha kötü olduğunu sanmıyorum.
- (b) Yaşlandığımı ve çekicilimi kaybettiğimi düşünüyorum ve üzülüyorum.
- (c) Dış görünüşümde artık değiştirilmesi mümkün olmayan olumsuz değişiklikler olduğunu hissediyorum.
- (d) Çok çirkin olduğumu düşünüyorum.

15.

- (a) Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
- (b) Bir işe başlayabilmek için eskisine göre kendim daha fazla zorlamam gerekiyor.
- (c) Hangi iş olursa olsun yapabilmek için kendimi çok zorluyorum.
- (d) Hiçbir iş yapamıyorum.

16.

- (a) Eskisi kadar rahat uyuyabiliyorum.
- (b) Şu sıralarda eskisi kadar rahat uyuyamıyorum.
- (c) Eskisine göre 1 veya 2 saat erken uyanıyor ve tekrar uyumakta zorluk çekiyorum.
- (d) Eskisine göre çok erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.

17.

- (a) Eskisine kıyasla daha çabuk yorulduğumu sanmıyorum.
- (b) Eskisinden daha çabuk yoruluyorum.
- (c) Şu sıralarda neredeyse her şey beni yoruyor.
- (d) Öyle yorgunum ki hiç bir şey yapamıyorum.

18.

(a) İştahım eskisinden pek farklı değil.

(b) İştahım eskisi kadar iyi değil.

(c) şu sıralarda iştahım epey kötü.

(d) Artık hiç iştahım yok.

19.

(a) Son zamanlarda pek fazla kilo kaybettiğimi sanmıyorum.

(b) Son zamanlarda istemediğim halde  kilodan fazla kaybettim.

(c) Son zamanlarda istemediğim halde beş kilodan fazla kaybettim.

(d) Son zamanlarda istemediğim halde yedi kilodan fazla kaybettim. Daha az yemeyealışarak kilo kaybetmeyealışıyorum.

20.

(a) Sağlığım beni pek endişelendirmiyor.

(b) Son zamanlarda ağrı, sızı, mide bozukluğu, kabızlık gibi sorunlarım var.

(c) Ağrı, sızı gibi bu sıkıntılarım beni epey endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zor geliyor.

(d) Bu tür sıkıntılar beni öylesine endişelendiriyor ki artık başka hiçbir şey düşünemiyorum

21.

(a) Son zamanlarda cinsel yaşantımda dikkatimieken bir şey yok

(b) Eskisine oranla cinsel konularla daha az ilgileniyorum

(c) şu sıralarda cinsellikle pek ilgili değilim

(d) Artık, cinsellikle hiçbir ilgim kalmadı

EK C

DURUMLUK VE SÜREKLİ KAYGI ÖLÇEĞİ

Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		Hiç	Biraz	Çok	Tamamiyle
1.	Şu anda sakinim	(1)	(2)	(3)	(4)
2.	Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
3	Su anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(3)	(4)
4	Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
5.	Şu anda huzur içindeyim	(1)	(2)	(3)	(4)
6	Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(3)	(4)
7	Başıma geleceklerden endişe ediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
8.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
9	Şu anda kaygılıyım	(1)	(2)	(3)	(4)
10.	Kendimi rahat hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
11.	Kendime güvenim var	(1)	(2)	(3)	(4)
12	Şu anda asabım bozuk	(1)	(2)	(3)	(4)
13	Çok sinirliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
14	Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
15.	Kendimi rahatlamış hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
16.	Şu anda halimden memnunum	(1)	(2)	(3)	(4)
17	Şu anda endişeliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
18	Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
19.	Şu anda sevinçliyim	(1)	(2)	(3)	(4)
20.	Şu anda keyfim yerinde.	(1)	(2)	(3)	(4)

Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını işaretlemek suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

		Hemen hemen hiçbir zaman	Bazen	Çok zaman	Hemen her zaman
21.	Genellikle keyfim yerindedir	(1)	(2)	(3)	(4)
22.	Genellikle çabuk yorulurum	(1)	(2)	(3)	(4)
23.	Genellikle kolay ağlarım	(1)	(2)	(3)	(4)
24.	Başkaları kadar mutlu olmak isterim	(1)	(2)	(3)	(4)
25.	Çabuk karar veremediğim için fırsatları kaçıırım	(1)	(2)	(3)	(4)
26.	Kendimi dinlenmiş hissediyorum	(1)	(2)	(3)	(4)
27.	Genellikle sakin, kendine hakim ve soğukkanlıyım	(1)	(2)	(3)	(4)
28.	Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar biriktiğini hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
29.	Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	(1)	(2)	(3)	(4)
30.	Genellikle mutluyum	(1)	(2)	(3)	(4)
31.	Herşeyi ciddiye alır ve endişelenirim	(1)	(2)	(3)	(4)
32.	Genellikle kendime güvenim yoktur	(1)	(2)	(3)	(4)
33.	Genellikle kendimi emniyette hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
34.	Sıkıntılı ve güç durumlarla karşılaşmaktan kaçınırım	(1)	(2)	(3)	(4)
35.	Genellikle kendimi hüzünlü hissedirim	(1)	(2)	(3)	(4)
36.	Genellikle hayatımdan memnunum	(1)	(2)	(3)	(4)
37.	Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	(1)	(2)	(3)	(4)
38.	Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırım ki hiç unutamam	(1)	(2)	(3)	(4)
39.	Aklı başında ve kararlı bir insanım	(1)	(2)	(3)	(4)
40.	Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin ediyor	(1)	(2)	(3)	(4)

ÖZGEÇMİŞ

3 Ağustos 1984 tarihinde Ankara’da doğan Dilara Kazancı, ilkokulu 1990-1995 yılları arasında Antalya Koleji’nde, orta eğitimini 1995-2002 tarihleri arasında Metin Nuran Çakallıklı Anadolu Lisesi İngilizce Bölümü’nde okudu. 2002 yılında Uludağ Üniversitesi Fen- Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü’nü kazandı. 2007 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne bağlı, Adli Klinik Psikoloji alanında yüksek lisans programına başladı.

Lisans öğrenimi boyunca Bursa Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Eşrefiler Kız Yetiştirme Yurdu, Bursa Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi, Yenigün Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi’nde staj yaptı. Yüksek lisans öğrencisi iken ise Bursa Medical Park’da bir ay süreyle staj yaptı. 10. 2007 - 05.2009 tarihleri arasında İstanbul Özel Dünyalar Özel Eğitim Okulu’nda çalıştı. 08.07. 2009 tarihinde Bursa SHÇEK Öztimurlar Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon merkezinde çalışmaya başladı ve hala devam ediyor.

Lisans eğitimine başladığı tarihten itibaren 9. Ulusal Psikoloji Kongresi “Bireyden Topluma Duyarlılık”, “Prensler, Prensesler ve Kurbağalar”, “ Kendinizi Keşfedin” , “Kişisel Gelişim”, “ Hedef Belirleme 1-2”, “ Motivasyon Yönetimi 1-2”, “ Beden Dili Güzel Doğru Etkili Konuşma”, “ Ankara Artikülasyon Testi’nin Kullanımı”, “ Yutma Bozukluklarında Değerlendirme ve Terapi Seçme Konular”, “ Engelli Çocuklarda İletişim ve Dili Geliştirme Stratejileri”, “4. Ulusal Dil ve Konuşma Bozuklukları Kongresi”, “ Duyu Bütünleme Terapisi” ve “ Trans ve Değişim , Hipnoz ve Bilinçdışı İletişim, Uygulamalı Hipnoz, Neden Hala Psikanaliz ” gibi çeşitli eğitim ve kongrelere katıldı.